

Humanitární pomoc a její vybrané aspekty

Terezie Suchánková

Bakalářská práce
2019

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Terezie Suchánková**
Osobní číslo: **L16290**
Studijní program: **B2825 Ochrana obyvatelstva**
Studijní obor: **Ochrana obyvatelstva**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Humanitární pomoc a její vybrané aspekty**

Zásady pro vypracování:

1. Zpracujte teoretický vstup do problematiky humanitární pomoci.
2. Charakterizujte vybrané církve a náboženské společnosti působící na území České republiky, u kterých lze předpokládat specifický přístup při poskytování humanitární pomoci jejím příslušníkům.
3. Pojednejte o odlišnostech při poskytování humanitární pomoci příslušníkům vybraných církví a náboženských společností.
4. Proveďte výzkum připravenosti systému na poskytování humanitární pomoci příslušníkům vybraných církví a náboženských společností působících na území České republiky a zpracujte návrh na zkvalitnění systému.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] JÍLEK, Petr J. *Spiritualita humanitární pomoci*. Praha: Triton, 2016. ISBN 978-80-7553-021-9.

[2] *Humanitární charita a Minimální standardy pro humanitární pomoc: projekt Sphere*. Praha: Portál, c2003. ISBN 80-7178-865-1.

[3] KYSELÁK, Jan. *Humanitární pomoc: studijní text*. Brno: Univerzita obrany, 2013. ISBN 978-80-7231-937-4.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Jan Kyselák, Ph.D.

Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce:

30. listopadu 2018

Termín odevzdání bakalářské práce:

15. května 2019

V Uherském Hradišti dne 30. listopadu 2018

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 15. 5. 2019

Jméno a příjmení studenta: Terezie Suchánková

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Bakalářská práce se věnuje oblasti humanitární pomoci a jí vybraným aspektům zaměřeným především na poskytování pomoci příslušníkům vybraných církví a náboženských společností. První část obsahuje vysvětlení základních pojmů spojených s humanitární pomocí, stručné seznámení s humanitárními organizacemi působícími na území ČR a financování humanitární pomoci. Následující část je zaměřena na odlišnosti při poskytování humanitární pomoci příslušníkům vybraných církví a náboženských společností působících na našem území, následně na připravenost jednotlivých složek, tvořící IZS ČR a ostatních subjektů v případě poskytování této pomoci, jež je zároveň i výsledkem bakalářské práce.

Klíčová slova: humanitární pomoc, náboženské společnosti, církev, odlišnosti, specifika

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with the area of Humanitarian aid and its selected aspects focused primarily on providing assistance to members of selected churches and religious societies. The first part contains an explanation the basic concepts connected of humanitarian aid, brief introduction to humanitarian organizations operating in the Czech Republic and funding for humanitarian aid. The following part is oriented on differences in providing humanitarian aid to members of selected churches and religious societies in our country, subsequently to the readiness of individual components, forming IRS of the Czech Republic and other subject in the case of providing this assistance, which is also the result of the bachelor thesis.

Keywords: humanitarian aid, religious societies, church, differences, specifics

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucímu práce Ing. Janu Kyselákovi, Ph.D. za cenné odborné rady, věcné připomínky, trpělivost a ochotu, které mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnoval. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům za pomoc a ochotu při vyplňování dotazníku.

V poslední řadě velmi děkuji mé rodině, přátelům a blízkým za podporu a trpělivost po celou dobu studia.

„To help, without asking whom“

Henri Dunant

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 HUMANITÁRNÍ POMOC A JEJÍ VYBRANÉ ASPEKTY.....	12
1.1 HUMANITÁRNÍ POMOC.....	12
1.1.1 Právní podpora poskytování humanitární pomoci v České republice a vymezení základních pojmů.....	12
1.1.2 Vývoj humanitární pomoci.....	14
1.1.3 Zásady humanitární pomoci.....	16
1.1.4 Formy poskytování humanitární pomoci.....	17
1.1.5 Fáze humanitární pomoci.....	20
1.1.6 Financování humanitární pomoci.....	21
1.2 AKTÉŘI HUMANITÁRNÍ POMOCI.....	22
1.2.1 Orgány státní správy a územní samosprávy.....	23
1.2.2 Právnícké osoby, podnikající fyzické osoby a fyzické osoby.....	25
1.2.3 Právní formy nestátních neziskových organizací.....	25
1.2.4 Humanitární organizace.....	26
1.2.5 Círky a náboženské společnosti.....	27
1.3 CÍRKVE A NÁBOŽENSKÉ SKUPINY PŮSOBÍCÍ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY.....	27
1.3.1 Počet věřících osob (hlásících se k víře) v letech 1991, 2001, 2011.....	28
1.3.2 Vývoj vybraných církví v letech 1991, 2001, 2011.....	29
1.4 DÍLČÍ ZÁVĚR.....	31
1.5 CÍL PRÁCE A POUŽITÉ METODY.....	32
1.5.1 Omezující podmínky.....	32
1.5.2 Metody použité při zpracování práce.....	32
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	34
2 ODLIŠNOSTI PŘI POSKYTOVÁNÍ HUMANITÁRNÍ POMOCI PŘÍSLUŠNÍKŮM VYBRANÝCH CÍRKVÍ A NÁBOŽENSKÝCH SPOLEČNOSTÍ.....	35
2.1 ŽIDÉ.....	35
2.2 MUSLIMOVÉ.....	37
2.3 BUDDHISTÉ.....	39
2.4 SVĚDKOVÉ JEHOVOVI.....	40
2.5 SCIENTOLOGOVÉ.....	42
2.6 MORMONI.....	42
2.7 STOUPENCI KŘESŤANSKÉ VĚDY.....	43
2.8 HINDUISTÉ.....	44
2.8.1 Oddaní Kršny (Hnutí Haré Krišna).....	44
2.8.2 Následovníci Sri Chinmoye.....	46
2.9 ADVENTISTÉ SEDMÉHO DNE.....	46
3 PŘIPRAVENOST IZS A OSTATNÍCH SUBJEKTŮ NA	

POSKYTOVÁNÍ HUMANITÁRNÍ POMOCI PŘÍSLUŠNÍKŮM VYBRANÝCH CÍRKVÍ A NÁBOŽENSKÝCH SPOLEČNOSTÍ PŮSOBÍCÍCH NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	48
3.1 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ A VYHODNOCENÍ	48
3.1.1 Rozbor výsledků.....	49
3.1.2 Celkové vyhodnocení dotazníku	58
3.2 NÁVRHY NA ZKVALITNĚNÍ SYSTÉMU.....	59
ZÁVĚR	61
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	63
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	70
SEZNAM TABULEK.....	72
SEZNAM GRAFŮ	73
SEZNAM PŘÍLOH.....	74

ÚVOD

Při výběru tématu bakalářské práce jsme vycházela z vlastního zájmu o tuto problematiku. Vždy jsem měla potřebu pomáhat ostatním lidem, jak jen dokážu. Jednou z věcí, kterou bych chtěla v životě dokázat, je právě cesta do zahraničí v rámci jedné z humanitárních organizací či jako příslušník některé ze státních složek a být nápomocná lidem v nouzi.

Mimořádné události provázejí život člověka opakovaně. Nikdo nikdy neví, kdy nás zasáhnou a co svou hrozbou způsobí. Jediné, co člověk může udělat, je poučit se z těch předchozích a dostatečně se připravit na ty, které budou následovat.

Nejdůležitějším krokem při zásahu u mimořádné události je pomoc všem lidem zasaženým touto katastrofou. Jedná se o humanitární pomoc, kterou rozumíme poskytování základních životních potřeb – zdravotnická a lékařská péče, ubytování, jídlo, pitná voda, ... To vše se odehrává přímo na místě katastrof. Další formou poskytování humanitární pomoci jsou finanční prostředky a dary, které jsou použity na nákup potřebných potravin, zdravotnických potřeb a obnovu zasaženého prostředí.

Humanitární pomoc je poskytována bezodkladně na základě principů a zásad, jež dávají najevo, že zdraví, život a lidská důstojnost mají svou hodnotu a jsou k nezaplacení.

Nikdo by neměl být odsuzován za rasu, národnostní menšinu, barvu pleti nebo náboženské vyznání. Kvůli velkému zájmu a zlepšení dané situace se v posledních letech na tuto problematiku klade velký důraz právě i při poskytování humanitární pomoci.

Jedním z cílů mé bakalářské práce je charakterizovat problematiku poskytování humanitární pomoci příslušníkům vybraných církví a náboženských společností. Hlavním cílem práce je posoudit připravenost IZS ČR a ostatních subjektů na poskytování humanitární pomoci těmto skupinám osob.

V teoretické části se zaměřím na obecnou charakteristiku humanitární pomoci a s ní spjaté základní pojmy, právní normy, financování, aktéry, kteří poskytují pomoc obětem mimořádných událostí a především na statistiku počtu obyvatelstva hlásící se k určitým věrám a náboženským společnostem.

V praktické části se budu zabývat problematikou odlišností příslušníků vybraných církví a náboženských společností při poskytování humanitární pomoci s následným

vyhodnocením dotazníkového šetření, které poslouží jako podklad pro příslušné návrhy na zkvalitnění dané situace v ČR.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HUMANITÁRNÍ POMOC A JEJÍ VYBRANÉ ASPEKTY

Poskytování humanitární pomoci v současném globalizovaném světě je velmi širokou a vyvíjející se oblastí, která si zaslouhuje neustálou pozornost. Je vnímána jak v politickém, ekonomickém, sociálním, tak i kulturním rámci. [1] Při poskytování humanitární pomoci by ovšem měla být respektována i specifika vycházející z náboženských a církevních zvyklostí, které jsou nedílnou součástí každodenního života.

1.1 Humanitární pomoc

„Některé dary jsou příliš malé na to, aby mohly být vydány z ruky velkého muže, a jiné jsou zase příliš velké na to, aby mohly být přijaty“

Lucius Annaeus Seneca

Humanitární pomoc je bezprostřední a krátkodobá pomoc. Poskytuje se v souvislosti s mimořádnou událostí (např.: živelná pohroma, válečný konflikt, ...) a zpravidla končí po odstranění následků těchto událostí. [2]

Hlavním cílem humanitární pomoci je záchrana životů lidí, zmírnění utrpení a respekt vůči lidské důstojnosti. [3] Mezi hlavní činnosti v této oblasti humanitární pomoc poskytuje:

- potraviny a nutriční podpory,
- přístřeší,
- zdravotní péči,
- vodu a hygienické zařízení,
- vzdělání při krizové situaci,
- peněžitou pomoc. [4]

1.1.1 Právní podpora poskytování humanitární pomoci v České republice a vymezení základních pojmů

Pravidla pro poskytování a přijímání humanitární pomoci stanovuje zejména:

- zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,

Humanitární pomocí se dle zákona rozumí: „opatření prováděná za účelem pomoci obyvatelstvu postiženému mimořádnou událostí, v jejichž rámci se využívají lidské a materiální zdroje.“ [5, str. 3463]

- zákon č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů,

V tomto zákoně je definován cíl humanitární pomoci, jakožto snaha: „zamezit ztrátám na životech a újmě na zdraví, zmírnit utrpení a obnovit základní životní podmínky lidí po vzniku mimořádných událostí, jakož i zmírňovat dlouhodobě trvající následky mimořádných událostí a předcházet jejich vzniku a negativním následkům.“ [6, str. 1963]

- zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru ČR a o změně některých zákonů,
- zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv, ve znění pozdějších předpisů,
- nařízení vlády ČR č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právními osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva,

„Humanitární pomoc lze poskytovat a přijímat k uspokojování základních životních potřeb obyvatelstva a k obnově území postižených mimořádnou událostí formou věcných nebo finančních prostředků, služeb nebo speciálních prací.“ [7, str. 7212]

„Humanitární pomoc je poskytována dobrovolně a bezplatně orgány státní správy a orgány územních samosprávných celků, právními osobami, podnikajícími fyzickými osobami, nevládními organizacemi, neziskovými organizacemi a sdruženími občanů, skupinami osob a jednotlivci na základě výzev nebo z vlastní iniciativy formou nabídek.“ [7, str. 7212–7213]

- usnesení vlády ČR č. 302 ze dne 31. března 2004, o Zásadách zahraniční rozvojové spolupráce po vstupu ČR do Evropské unie,
- usnesení vlády ČR č. 458 ze dne 9. května 2001, k návrhu zapojení ČR do mírových a záchranných operací a humanitární pomoci,

- Rezoluce Valného shromáždění OSN č. 57/150 ze dne 16. prosince 2002, o posílení efektivity a o koordinaci pomoci při mezinárodních vyhledávacích a záchranných operacích (Metodika INSARAG),

V humanitární pomoci se objevuje několik pojmů, které jsou potřebné pro její pochopení:

Humanitární pomoci poskytovanou do zahraničí se rozumí souhrn činností hrazených ze státního rozpočtu, jejichž cílem je zamezení ztrát na životech a újmě na zdraví, zmírnění utrpení a obnovení humanitárních potřeb, zmírňovat dlouhodobě trvající následky mimořádné události, předcházet jejich vzniku a negativním následkům. [8]

Humanitární potřebou se rozumí základní potřeby lidí ohrožených humanitární krizí ve vztahu k ochraně jejich životů a zdraví, základního živobytí a bezpečnosti. [8]

Humanitární krize neboli „**humanitární katastrofa**“ je událost nebo série událostí, které ohrožují zdraví, bezpečnost a životy lidí. Přírodní katastrofy, ozbrojené konflikty, epidemie, hlad a jiné mimořádné události mohou vést k humanitární krizi. [9]

Mimořádnou událostí se rozumí škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací. [5]

1.1.2 Vývoj humanitární pomoci

Jednou z tradic lidí po celém světě je pomáhání druhým a starostlivost o ně. Pomoc slabým, tedy dobročinnost lidí, vychází z pojmu „filantropie“. Tradice filantropie se tvořila v různých částech světa rozdílně. Postupem času se začleňovala do různých oblastí lidského života, avšak původní smysl zůstal stejný. [10]

Humanitární pomoc jako pojem se objevila ve 14. století. Postupně se začala vyčleňovat z filantropie a získala nový směr. Za první humanitární pracovníky jsou považováni příslušníci Řádu maltézkých rytířů. [10],[11]

Na konci 18. století se začala prosazovat lidská práva. Objevily se nové pojmy, jako například humanismus a solidarita. [10]

O mezinárodním humanitárním právu lze mluvit od poloviny 19. století. Jedním ze zakladatelů, který stál při zrodu mezinárodního humanitárního práva, byl Švýcar Henri Dunant. Ten přesvědčil švýcarskou vládu ke svolání mezinárodní konference, kde zástupci

dvanácti evropských států roku 1864 podepsali Ženevskou úmluvu o zlepšení podmínek raněných v armádním poli. [10],[11]

Největší význam v oblasti mezinárodního práva mělo přijetí Ženevských úmluv z 12. srpna 1949. Jednalo se o tyto dokumenty [12]:

- Ženevské úmluvy o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli,
- Ženevské úmluvy o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři,
- Ženevské úmluvy o zacházení s válečnými zajatci,
- Ženevské úmluvy o ochraně civilních osob za války.

V roce 1992 vznikla Kancelář Evropské komise pro humanitární pomoc (ECHO), která financuje projekty po celém světě, pracuje s mnoha partnerskými organizacemi, které realizují její pomoc v terénu. [13]

Významným mezníkem humanitární pomoci ČR byl samotný vstup země do Evropské unie, kterým se ČR stala společně s ostatními státy EU a institucemi EU největším poskytovatelem humanitární pomoci. Na základě vstupu země do EU vláda dne 31. března 2004 přijala Usnesení č. 302 o zásadách pro poskytování zahraniční spolupráce po vstupu ČR do EU. [14]

Od vstupu do EU si ČR prošla několika fázemi zefektivňování poskytování humanitární pomoci. V roce 2006 se oficiálně přihlásila k principům tzv. Dobrého humanitárního dárcovství a v roce 2007 k Evropskému konsensu o humanitární pomoci, na jehož vzniku se aktivně podílela jako člen Rady EU. [14]

V roce 2009 se konalo České předsednictví v Radě EU, během kterého se vytvořila nová pracovní skupina Rady EU pro humanitární a potravinovou pomoc (COHAFA). ČR také v tomto roce poprvé přijala Operační strategii humanitární pomoci ČR. V souvislosti s operační strategií Ministerstva zahraničních věcí České republiky (MZV) bylo vypsáno výběrové dotační řízení na projekty humanitární pomoci v zemích zasažených komplexní humanitární krizí. [14]

Dne 1. července 2010 vstoupil v platnost Zákon č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí. Zákon zakotvil definici humanitární pomoci a vymezil pravomoci MZV a MV při jejím poskytování. [14]

Rok 2012 přinesl významnou změnu pro nevládní organizace a to novelizaci zákona (č. 117/2001 Sb.) o veřejných sbírkách s účinností od 1. července 2012 (zákon č. 120/2012 Sb.). Mezi největší změny této novelizace patří zrychlení zahájení sbírky v případě mimořádných událostí, jako jsou humanitární krize. [14]

Humanitární pomoc se nadále vyvíjí a její potřeby se zvyšují. Každým rokem MZV ČR vydává přehled o poskytnuté humanitární pomoci za daný rok a zpracovává Operační strategii humanitární pomoci na rok následující.

V rámci historicky prvního Světového humanitárního summitu v roce 2016 se ČR přihlásila k „Agendě pro humanitu“ a k hlavním závazkům, které z ní vyplývají. ČR se rovněž snaží v rámci poskytování humanitární pomoci zohledňovat potřeby prevence, připravenosti a odolnosti v souladu s Globálním akčním rámcem ze Sendai¹ na období 2015 – 2030, na jehož formulování se ČR aktivně podílela. [15]

V návaznosti na Strategii zahraniční rozvojové spolupráce ČR 2018 – 2030 klade ČR zvýšený důraz na vzájemnou návaznost a synergie humanitárních a rozvojových aktivit, která může přispívat k celkovému posilování odolnosti zemí z hlediska bezpečnostních rizik a klimatických jevů. ČR se nadále aktivně podílí na činnosti iniciativy GHD. [16]

1.1.3 Zásady humanitární pomoci

Poskytování humanitární pomoci by mělo být vždy v souladu s mezinárodními humanitárními principy, které jsou uvedené v Deklaraci dobrého humanitárního dárcovství (GHD). Deklarace zásad a dobré praxe humanitárního dárcovství byla schválena v roce 2003 ve Stockholmu. ČR se připojila v roce 2006. [17]

Mezi 4 obecné zásady humanitární pomoci řadíme [18]:

- Zásada lidskosti – vyjadřuje princip snahy o záchranu lidských životů, respektu a o odstranění jakéhokoliv utrpení.
- Zásada neutrality – vyjadřuje poskytování pomoci bez upřednostňování některé ze stran při ozbrojeném či jiném konfliktu.

¹ Globální rámec byl přijat na 3. světové konferenci ke snižování rizika katastrof, která se konala v Japonském Sendai v březnu 2015; ČR se na formulaci globálního rámce i indikátorů aktivně podílela.

- Zásada nestrannosti – poukazuje na poskytování pomoci dle potřeb všem bez ohledu na státní příslušnost, rasu, pohlaví, náboženskou víru či politické názory.
- Zásada nezávislosti – vyjadřuje autonomnost humanitárních cílů na politických, ekonomických, vojenských či jiných cílech, které mohou mít aktéři ve vztahu k oblastem, kde dochází k realizaci humanitárních činností.

1.1.4 Formy poskytování humanitární pomoci

Formy humanitární pomoci jsou definovány v § 4 zákona č. 151/2010 Sb., jakožto způsob pomoci, který naplňuje stanovené cíle. Jedná se o materiální pomoc, záchranářskou pomoc, peněžní dary do zahraničí, příspěvky mezinárodním organizacím a integračním seskupením a projekty humanitární pomoci. [6]

Již před přijetím zákona začalo MZV každoročně zpracovávat tzv. Operační strategie humanitární pomoci, které trochu pozměňují (seskupují) formy humanitární pomoci a dělí je na pomoc finanční, materiální a expertní. Mezi další formu poskytování pomoci můžeme zařadit tzv. dobrovolnictví. Tyto formy humanitární pomoci se uplatňují odlišně v různých fázích pomoci. [14]

Charakter, rozsah a teritoriální vzdálenost jsou určující pro zvolenou formu pomoci. V některých publikacích můžeme najít, že humanitární pomoc může mít různé podoby i formy. Z obecného hlediska lze hovořit o následujících formách pomoci: záchranářská, materiální, finanční, poradenská a kombinovaná. [19]

Finanční forma pomoci

Finanční pomoc představuje jednu z nejčastějších forem pomoci. Hlavní výhodou je možnost získat prostředky bez nutnosti zřizování sběrných míst a skladových prostorů. [11]

O poskytnutí finanční humanitární pomoci do zahraničí rozhoduje MZV ČR ve spolupráci s MV-GŘ HZS ČR. [19]

V ČR se peněžní dary, resp. peněžní sbírky pořádají podle Zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách, kde je stanoveno, že: „*Veřejnou sbírkou je získávání a shromažďování dobrovolných peněžitých příspěvků od předem neurčeného okruhu přispěvatelů pro předem stanovený veřejně prospěšný účel, zejména humanitární nebo*

charitativní, rozvoj vzdělání, tělovýchovy nebo sportu, nebo ochrana kulturních památek, tradic nebo životního prostředí.“ [20, str. 3014]

Veřejnou sbírku mohou pořádat pouze právnické osoby s osvědčením krajského úřadu. Sbírkou mohou také uspořádat obecní a krajské úřady. [11]

Dle výše zmíněného zákona lze finanční sbírky provést v 6 základních formách [11]:

- shromažďování příspěvků na zvláštní bankovní účet, zřízený pro tento účel,
- sběrací listiny,
- pokladničky k přijímání příspěvků na určených místech,
- prodej předmětů nebo určení části zisku, který bude příspěvkem,
- prodej vstupenek,
- pronájem telefonní linky.

Mezi nejčastější formy patří využití pokladniček a bankovních účtů. Jedná se o osobní přístup, který může výrazně ovlivnit výši získaných příspěvků. V případě bankovních účtů jde jednoznačně o jednoduchou administrativu a to, že na dané číslo účtu mohou přispěvatelé posílat peníze téměř odkudkoliv (e-banking, internet banking). [11]

Další způsob získávání financí je kampaň prostřednictvím dárcovských SMS. Jedná se o efektivní, ale z etického hlediska sporný způsob získávání peněz. [21]

Nevýhodou této formy pomoci je, že nejprve za vybranou částku musíme nakoupit potřebné produkty. V tom případě může nastat problém ve formě nedostatku a dostupnosti zboží. Pokud není zboží dostupné, nepomůže nám ani finanční dar na zakoupení. [11]

Materiální forma pomoci

Za materiální nebo věcnou pomoc považujeme dobrovolné poskytnutí věcných prostředků. Za věcné prostředky se považují movité a nemovité věci ve vlastnictví státu, právnických a fyzických osob či územních samosprávných celků. Věcná pomoc může být v rámci naší republiky nebo na mezinárodní úrovni. [11]

O materiální humanitární pomoci rozhoduje MV na základě dohody s MZV. [19]

Věcná pomoc může být poskytnuta kdykoliv. Pokud se jedná o materiální pomoc v době mimo trvání mimořádné události, tak se jedná o pomoc ve formě ošacení, obutí a poskytnutí hygienických potřeb. Dále se jedná o dary materiálního charakteru bez nároku na náhradu, čímž jsou knihy a hračky, dárcovství orgánů a krve. [11]

Zásadní výhodou materiální pomoci vůči ostatním formám je její velký objem. Má-li být účinná, musí být ve velkém měřítku, což připadá v úvahu většinou jen u velkých nadnárodních organizací a států. [11]

Problémem je sběr, skladování, přeprava a konečná distribuce i časová náročnost přesunu materiálu na místo dodání – což může způsobit nedostatek právě potřebného produktu. Dále je potřeba zaměstnat specializované pracovníky pouze do této oblasti. Naopak jednoznačnou výhodou materiální pomoci je okamžité užití věcného daru a možnost kontroly předání. [11]

Expertní forma pomoci

Expertní pomoc v tomto smyslu je chápána jako jedna z forem osobní pomoci. Ta je často také nazývána jako pomoc dobrovolnická. Tuto pomoc provádí lidé z vlastního přesvědčení, bez nároku na odměnu pro blaho druhých. Jedná se o pomoc realizovanou přímo v místě její potřeby. Z hlediska časové náročnosti se jedná o nejnáročnější způsob pomoci. [11]

Expertní pomoc je poskytována kvalifikovanými dobrovolníky. Je založena na konzultační činnosti nebo přímo manažerské činnosti. Vyžaduje odborné znalosti z dané problematiky (poradenství, záchranářství a technická pomoc). Mezi kvalifikované dobrovolníky především patří: vojáci, lékaři a ostatní zdravotnický personál, právníci, psychologové, počítačovní technici, stavebníci, apod. Tito lidé jsou většinou členové dobrovolnických organizací, jen výjimečně pracují samostatně. [11]

Dobrovolnictví

Jak uvádí Všeobecná deklarace o dobrovolnictví – viz [22]: „*Dobrovolnictví je základním stavebním prvkem občanské společnosti. Uskutečňuje nejvznešenější aspirace lidstva - touhu po míru, svobodě, příležitostech, bezpečí a spravedlnosti pro všechny.*“ Dobrovolnictví je také jednou z forem poskytování humanitární pomoci. Jedná se o dobrovolnou, neplacenou pomoc, kterou lidé (dobrovolníci) vykonávají na základě potřeby pomoci blízkým, komunitě nebo společnosti. [23]

Dobrovolnictví můžeme rozlišit na 3 typy [24]:

- Občanskou výpomoc – výpomoc v rámci rodiny a blízkého okolí (sousedé, ...);

- Dobrovolnictví vzájemně prospěšné – dobrovolnictví probíhající v rámci komunity, kde se jedinec pohybuje nejčastěji, sdílí své osobní zájmy (práce, sport, rekreace a další aktivity);
- Dobrovolnictví veřejné – určené široké veřejnosti, tento typ nejčastěji realizován neziskovými organizacemi či zařízeními sociálních a zdravotních služeb.

Dobrovolnická činnost má křesťansky sloužit tomuto světu. [25] Udržuje a posiluje lidské hodnoty, jako jsou družnost, zájem o druhé, služba a pomoc jiným lidem. [22]

1.1.5 Fáze humanitární pomoci

Fáze humanitární pomoci jsou nezbytné a neodkladné služby následující po humanitární krizi. Humanitární krize rozdělujeme na přírodní či lidmi způsobenou katastrofu, humanitární krizi způsobenou válečným konfliktem a dlouhodobou humanitární krizi. [26]

Humanitární katastrofa je nenadálá krize, zasahující geograficky vymezenou oblast, zanechávající po sobě oběti na životech, zraněné, nezvěstné a značné materiální škody. [26]

V rámci těchto druhů krizí, především v první formě krize, rozlišujeme právě tyto tři fáze humanitární pomoci:

Fáze okamžité pomoci

Vztahuje se na první dny až týdny po katastrofě a především zahrnuje pomoc na záchranu životů a prvotní podporu přeživších. Do oblasti jsou vysíláni záchranáři, zdravotnický personál a zdravotní materiál, základní potraviny a voda. Budují se nouzová přístřeší a provádí se nouzové sanitace. Dle rozsahu krize a funkčnosti orgánů postižené země jsou v této fázi uplatňovány struktury civilního i případně vojenského krizového řízení. [26],[27]

Fáze časné rehabilitace

Fáze časné rehabilitace zahrnuje období cca 2 týdny až 3 měsíce po katastrofě, ve které jsou stavěna náhradní přístřeší, do oblasti jsou dodávány základní potraviny a voda. Tato fáze pomoci zahrnuje především péči o lidi vysídlené v důsledku katastrofy. Probíhá obnova elementární infrastruktury (voda, elektriny, sanitace, atd.), vyhodnocování škod

a potřeb obnovy. Koordinace pomoci probíhá většinou v rámci tzv. clusterového systému. Důležitou roli hrají nevládní organizace, které využívají pomoc mezinárodních, vládních a soukromých zdrojů. [26],[27]

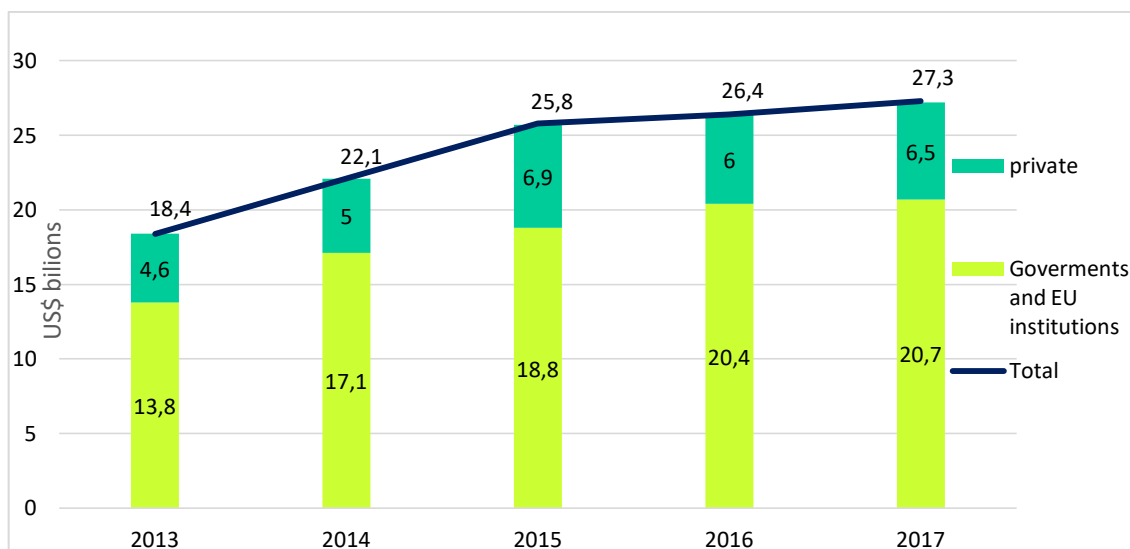
Fáze obnovy

V rámci humanitární pomoci se jedná o období do dvou let od humanitární katastrofy. Tato fáze postupně přechází na rozvojovou spolupráci, kde kromě komplexní obnovy přístřeší, infrastruktury a zdrojů obživy obyvatel v postižených oblastech zpravidla zahrnuje aspekt „building back better“, což znamená, že obnovy směřují k vyšší úrovni rozvoje než před katastrofou, obzvláště v méně rozvinutých zemích. V oblastech s častým výskytem extrémních klimatických jevů se klade silný důraz na prevenci dalších katastrof (JV Asie, Střední Asie, Africký roh, Západní Afrika, Karibská oblast a Střední Amerika). Zásadní je ve fázi obnovy role přijímající země, dělba práce mezi donory i návaznost humanitárních a rozvojových aktivit. [26],[27]

1.1.6 Financování humanitární pomoci

Efektivní financování humanitární pomoci závisí na několika důležitých podnětech, které mohou mít vliv na celou humanitární oblast – kde, kolik, jak a především v jaké formě finance utratit. Podle rozvojové iniciativy „Global Humanitarian Assistance“ mohou být finanční prostředky vedeny prostřednictvím systému OSN, mezinárodními nebo lokálními nevládními organizacemi, Mezinárodním hnutím Červeného kříže a Červeného půlměsíce, prostřednictvím vyčleněných státních institucí, ročních dotací nebo v uspořádání víceletého financování. Rozmanitost zdrojů je velice pestrá, nicméně obecně nejvíce přispívají do „pokladen“ nevládních organizací zdroje EU, zahraniční vládní rozpočty a soukromí dárci. [28]

V posledních letech se růst mezinárodní humanitární pomoci sice zpomalil, ale výše příspěvků se nadále zvyšuje. [29]

Graf 1: Financování mezinárodní humanitární pomoci (2013-2017)

Zdroj [29] s úpravou autorky práce

Humanitární pomoc ČR do zahraničí je financována ze státního rozpočtu, konkrétně z rozpočtové kapitoly MZV ČR – položka humanitární pomoc. Výše prostředků vyčleněných pro tuto položku je stanovena usnesením vlády, kterým vláda schvaluje „Plán zahraniční rozvojové spolupráce“ na další rok. [30]

V roce 2017 bylo Usnesením vlády č. 631/2016 vyčleněno 130 mil. Kč na poskytnutí humanitární pomoci do zahraničí. [31] V roce 2018 bylo původně vyčísleno 180 mil. Kč na humanitární pomoc. V průběhu roku byl rozpočet navýšen – celkem bylo z humanitárního rozpočtu MZV podpořeno 44 humanitárních projektů ve 22 zemích v souhrnné hodnotě 184 mil. Kč. [15]

Pro rok 2019 je schválena částka 218 mil. Kč na humanitární pomoc ČR poskytované do zahraničí. [15]

1.2 Aktéři humanitární pomoci

První, kdo reaguje na katastrofu, jsou místní lidé. Možnosti a schopnosti místních reagovat na vzniklou krizi se velmi liší v závislosti na situaci v regionu (ekonomická, bezpečnost, apod.) a také na rozsahu krizové situace. Pokud zasažená komunita nedokáže svými prostředky a silami situaci zvládnout, přichází na pomoc mezinárodní a zahraniční organizace. [9]

Mezi hlavní poskytovatele prostředků pro humanitární pomoc jsou jednotlivé státy (zejména členské země EU, USA, Japonsko, ...), agentury OSN a mezinárodní nevládní organizace. V roce 1992 byl vzájemným urychlením a zefektivněním humanitární pomoci založen „Úřad pro humanitární pomoc (ECHO)“ – který rozděluje největší množství zdrojů na humanitární pomoc prostřednictvím nevládních organizací a zároveň se snaží monitorovat dopad poskytování humanitární pomoci na její příjemce. [32]

Obdobou ECHO na globální úrovni byl zřízen „Úřad OSN pro koordinaci humanitárních záležitostí (UNOCHA)“, který koordinuje práci ostatních agentur OSN v reakci na humanitární krize (vysílání misí, organizování dárcovských schůzek, monitorování výzev a náplně humanitárních akcí, vč. publikování zpráv, ...). [32]

Pomoc je poskytována v předem definovaných sektorech (11 sektorů), které definoval UNOCHA. V sektorech je řešena analýza potřeb a koordinace humanitární pomoci. Ke každému z těchto sektorů byl stanoven koordinátor, popřípadě dva, v případě kdy bylo nutné oddělit koordinátora při vojenských konfliktech a katastrofách. [11]

(Příloha A: Koordinátoři sektorů humanitární pomoci)

1.2.1 Orgány státní správy a územní samosprávy

Na vrcholu pomyslné pyramidy aktérů humanitární pomoci stojí orgány státní správy a samosprávy. Orgány státní správy jsou ministerstva, další ústřední orgány státní správy a samospráva (kraje a obce). [10]

Tabulka 1: Struktura orgánů státní správy a samosprávy

Orgány státní správy a samosprávy	Ministerstva		Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů
	Další ústřední orgány státní správy		
	Samospráva	Kraje	Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů
		Obce	Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

Zdroj [10] s úpravou autorky práce

Mezi dva klíčové aktéry z řad ministerstev stojí – MZV ČR a MV ČR, která při plnění svých úkolů spolu úzce spolupracují. Jejich spolupráce úzce souvisí s mezinárodními organizacemi, nevládními organizacemi a dalšími subjekty. [30]

Mnohdy je při humanitárních krizích potřeba zdravotnická pomoc, ať už v podobě záchranné či materiální. V těchto podmínkách je činné i ministerstvo zdravotnictví ČR. [5],[30]

Méně významným aktérem je vláda ČR. Ta rozhoduje o poskytnutí peněžitého daru do zahraničí v hodnotě nad 5 mil. Kč. Je-li potřeba realizovat pomoc ve větším rozsahu nebo situace vyžaduje spolupráci několika ministerstev – vláda učiní rozhodnutí na návrh ministra zahraničních věcí. V případě rozsáhlé humanitární pomoci do zahraničí může premiér rozhodnout o aktivaci Ústředního krizového štábu. [30],[33]

Dalším subjektem v poskytování humanitární pomoci je Správa státních hmotných rezerv, jejímž úkolem je podle požadavků MZV ČR a MV ČR vytvářet zásoby, které budou v případě potřeby poskytnuty jako humanitární pomoc do zahraničí. [6],[30]

Svůj podíl na řešení krizových situací v zahraničí mají i další subjekty veřejné správy, které vysílají do zahraničí své odborníky k zajištění pomoci. Jsou to např.: HZS ČR, Policie ČR, Armáda ČR, aj.

1.2.2 Právní osoby, podnikající fyzické osoby a fyzické osoby

PO, pFO a FO se velmi angažují v roli poskytovatele humanitární pomoci. Tyto osoby poskytují humanitární pomoc na základě výzev nebo z vlastní iniciativy. Zpravidla se jedná o finanční dary a věcné prostředky (ošacení, potraviny, ...) těchto osob.

1.2.3 Právní formy nestátních neziskových organizací

Pro definici neziskových organizací neexistuje v českém právu žádný souhrnný předpis. Neziskové organizace mohou mít celou řadu právních forem, které upravuje celá řada právních předpisů. Stěžejním právním předpisem, který upravuje nevládní neziskové organizace, jejich vznik, činnost či zánik, je zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník. [34]

Občanské sdružení (spolek)

Jedná se o sdružení fyzických nebo právnických osob, které vzniká za účelem realizace společného zájmu. Typickým znakem je členská základna. [35]

Občanské sdružení již není možné založit. Stávající občanská sdružení jsou považována za spolky, dle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Sociální družstvo je další formou občanského sdružení, které upravuje zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech. [36]

„Sociálním družstvem je družstvo, které soustavně vyvíjí obecně prospěšné činnosti směřující na podporu sociální soudržnosti za účelem pracovní a sociální integrace znevýhodněných osob do společnosti s přednostním uspokojováním místních potřeb a využíváním místních zdrojů podle místa sídla a působnosti sociálního družstva, zejména v oblasti vytváření pracovních příležitostí, sociálních služeb a zdravotní péče, vzdělávání, bydlení a trvale udržitelného rozvoje.“ [36, str. 1478]

Občanské sdružení je ještě možné přeformulovat na ústav, dle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. [37]

„Ústav je právnická osoba ustavená za účelem provozování činnosti užitečné společensky nebo hospodářsky s využitím své osobní a majtkové složky. Ústav provozuje činnost,

jejíž výsledky jsou každému rovnocenně dostupné za podmínek předem stanovených.“
[37, str. 1070]

Obecně prospěšné společnosti

Jedná se o právnickou osobu, poskytující veřejnosti obecně prospěšné služby za předem stanovených podmínek, jež jsou pro všechny rovnocenné. Hospodářský zisk obecně prospěšné společnosti nesmí být použit ve prospěch zakladatelů, členů jejich orgánů nebo zaměstnanců a musí být použit na obecně prospěšné služby. [35]

Obecně prospěšné společnosti mají právo změnit svoji právní normu na ústav, nadaci nebo nadační fond.

Nadace a nadační fondy

Nadace a nadační fondy jsou účelová sdružení majetku založená podle Zákona č. 227/1997 Sb., pro dosahování obecně prospěšných cílů (např.: ochrana lidských práv a humanitárních hodnot, rozvoj vědy, vzdělání, tělovýchovy a sportu, apod.) [28]

V roce 2014 byl tento zákon nahrazen novým občanským zákoníkem č. 89/2012 Sb. [28]

Poskytují pomoc nejen při vzniku mimořádné události nebo krizové situace, ale i do oblasti sociální, humanitární a charitativní, včetně vzdělání.

1.2.4 Humanitární organizace

Ochota pomáhat trpícím, lidem v nouzi nebo obětem zasažených živelnou katastrofou spojuje všechny lidi celého světa, ČR nevyjímaje. V ČR existuje mnoho charitativních či humanitárních organizací, které poskytují finanční, materiální, vzdělávací ale i psychologickou pomoc doma i v zahraničí. V rámci těchto organizací můžeme rozlišovat nejen to, na jaké úrovni pracují (např. regionální, národní, mezinárodní), ale také to, kdo je jejich zřizovatelem. Tyto organizace mohou být z hlediska svého zřizovatele státní a nestátní nebo církevní a necírkevní. [11],[38]

(Příloha B: Přehled nejvýznamnějších humanitárních organizací, působících v ČR)

1.2.5 Círky a náboženské společnosti

K aktérům jež poskytují humanitární pomoc, můžeme taktéž v rámci ČR zařadit i některé církve a náboženské společnosti. Ty jsou pak zřizovány dle zákona č. 3/2002 Sb., (zákon o církvích a náboženských společnostech). Círky a náboženské společnosti jsou dobrovolným společenstvím osob s vlastní strukturou, orgány, vnitřními předpisy, náboženskými obřady a projevy víry. Jsou založené za účelem vyznání určité náboženské víry (veřejně či soukromě), a zejména s tím spojeného shromažďování, bohoslužeb a duchovních služeb. [35]

Svazy církví a náboženských společností

Registrované církve a náboženské společnosti mohou k výkonu práva náboženské svobody založit svaz církví a náboženských společností. Členy svazu mohou být pouze registrované církve a náboženské společnosti. [35],[39]

1.3 Círky a náboženské skupiny působící na území České republiky

Náboženství patří k jevům, které významně ovlivňují celkový charakter společnosti. Jde o zdroj hodnot a norem. Pomáhá udržovat společenské instituce a propojuje rovnováhu sociálního světa se stabilnější skutečností. [40]

Údaje o počtu lidí hlásících se k určitému vyznání můžeme vyhodnotit pomocí sčítání lidu, informací církví o počtu členů či počtu těch, kteří se zúčastňují bohoslužeb. Ovšem tyto přístupy mají svá omezení a specifika. Při sčítání lidu získáme poměrně přesný počet vyznávajících, ale nejde z něj určit, do jaké míry se jedná o sociální příslušnost k určitému vyznání a do jaké míry se opravdu ztotožňují k hlásící se víře. [40]

Náboženské vyznání bylo součástí obsahu sčítání obyvatelstva v letech 1921-1950 a 1991-2011. V prvním období sčítání (1921-1950) bylo náboženství definováno jako příslušnost k církvi bez ohledu na skutečnost, zda šlo o církev státem uznanou. Osoba bez určení víry byla zařazena mezi osoby „bez vyznání“. V roce 1954 přijala vláda usnesení o zrušení evidence náboženského vyznání. Po necelých 40 letech došlo k opětovnému zařazení otázky na náboženské vyznání, pro které bylo charakteristické nové pojetí zjišťování víry. Jednalo se o svobodnou deklaraci postoje k víře. Vztahem k víře se rozumí nejen účast na náboženském životě některé církve či náboženské společnosti nebo vztah k ní, ale je každému ponecháno, aby se svobodně vyjádřil o svém náboženském

vyznání nebo uvedl, že je „bez vyznání“. Při sčítání v roce 2011 byla navíc formulována otázka, kdy měl občan možnost vyjádřit vztah k víře bez ohledu na bližší konkretizaci k tomuto vztahu. [41]

1.3.1 Počet věřících osob (hlásících se k víře) v letech 1991, 2001, 2011

Náboženské vyznání je velmi cenný údaj ve statistice sčítání obyvatelstva, nicméně by tento ukazatel neměl podléhat prudkým výkyvům, které se v tomto případě za poslední tři sčítání dějí. [42]

Každým rokem nastává výrazný úbytek počtu věřících, hlásících se ke konkrétní církvi. Statisticy také zjistili, že se zvýšil počet osob, které se hlásí k malým církvím nebo k víře jako takové. K nově zavedené kategorii „věřící nehlásící se k církvi“ se pozitivně vyjádřilo taktéž mnoho dotazovaných. [43]

Graf 2: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání 1991

Zdroj [41] s úpravou autorky práce

Graf 3: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání 2001

Zdroj [41] s úpravou autorky práce

Graf 4: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání 2011

Zdroj [41] s úpravou autorky práce

1.3.2 Vývoj vybraných církví v letech 1991, 2001, 2011

V ČR jsou za poslední tři statistiky sčítání obyvatelstva nejpočetněji zastoupení věřící Církve římskokatolické, Českobratrské církve evangelické a Církve československé husitské.

Tyto tři církve patřily k největším již od roku 1921. Avšak výrazný pokles nastal právě v období 1991 – 2011, který byl ovlivněn především vysokým počtem neuvedených

odpovědí. Lze tedy předpokládat, že pokles počtu osob hlásících se k církvím pokračoval, ale intenzita byla mírnější, než dokládají absolutní čísla. [41]

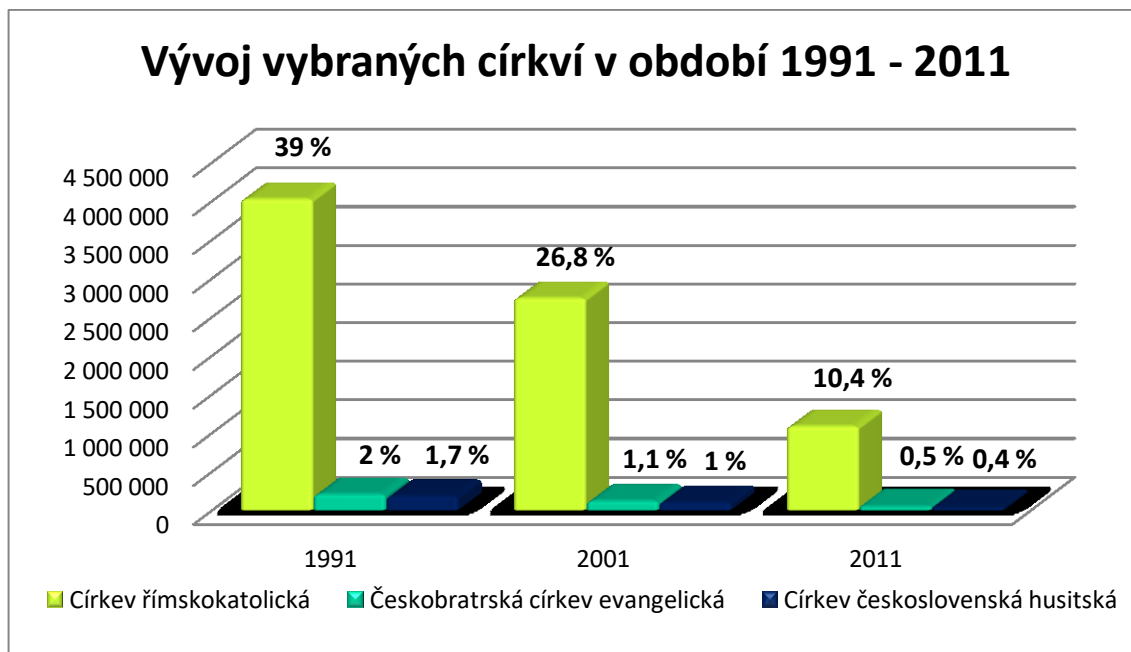
Ke všem dalším církvím a náboženským společnostem se v roce 2001 přihlásilo v úhrnu zhruba o 200 tisíc osob více než v předchozím sčítání z roku 1991. [41] Naopak při posledním sčítání v roce 2011 byl zaznamenán razantní pokles osob hlásících se ke třem (výše zmíněným) nejznámějším a největším církvím. [43]

V níže uvedené tabulce a grafu jsou znázorněné statistiky za poslední tři období sčítání obyvatelstva.

Tabulka 2: Vývoj vybraných církví v období 1991 - 2011

	1991	%	2001	%	2011	%
Obyvatelstvo celkem	10 302 215	100,00	10 230 060	100,00	10 436 560	100,00
Věřící	4 523 734	43,90	3 288 088	32,10	2 168 952	20,80
Církev římskokatolická	4 021 385	39,00	2 740 780	26,80	1 082 463	10,40
Českobratrská církev evangelická	203 996	2,00	117 212	1,10	51 858	0,50
Církev československá husitská	178 036	1,70	99 103	1,00	39 229	0,40

Zdroj [41] s úpravou autorky práce

Graf 5: Vývoj vybraných církví v období 1991-2011

Zdroj [41] s úpravou autorky práce

1.4 Dílčí závěr

Humanitární pomoc neboli vzájemná pomoc mezi lidmi je jednou z nejdůležitějších lidských vlastností a je základem lidského bytí. Díky své dlouholeté historii si prošla mnoha změnami, vždy však bylo jasné, že bude provázet lidstvo i nadále. V současném světě je více a více zmiňována a potřebná. Důvodem k jejímu poskytování jsou zejména následky mimořádných událostí, jako jsou přírodní katastrofy nebo ozbrojené konflikty.

Na základě těchto událostí a katastrof byla humanitární pomoc zahrnuta do mnoha mezinárodních právních norem, které upravují její přesné znění, význam, formy a důležitost.

Lze říci, že humanitární pomoc se každým rokem neustále vyvíjí. Na její poskytování jsou uvolněny značně vyšší částky než v předchozích letech a v případě nutné potřeby se uvolňují další finance. V tomto směru hrají svou důležitou roli aktéři humanitární pomoci, kteří poskytují jak materiální, osobní, tak především finanční pomoc postiženým oblastem a lidem v nouzi. Mezi nejvýznamnější patří humanitární organizace, které působí přímo v zasažených oblastech a poskytují veškerou potřebnou pomoc.

Vyhodnocením statistik, nacházejících se v teoretické části práce bylo zjištěno, že obyvatelstva hlásící se k víře ubývá. Důsledkem může být nově formulována otázka,

kdy měl občan možnost vyjádřit vztah k víře bez ohledu na bližší konkretizaci k tomuto vztahu nebo neuvedené odpovědi. I v případě obyvatelstva hlásící se k určité církvi nastal výrazný pokles, který byl ovlivněn taktéž především vysokým počtem neuvedených odpovědí.

Z teoretické části tedy vyplývá, že humanitární pomoc je jednou z nejdůležitějších pomoci v případě vzniku mimořádných událostí. Nejdůležitější při této pomoci je dodržování zásad – lidskosti, nestrannosti, neutrality a nezávislosti, na kterých je tato pomoc založena. Klade se na ni velký důraz a je zahrnuta v celosvětovém měřítku, díky kterému se stále vyvíjí a zdokonaluje.

1.5 Cíl práce a použité metody

Clem práce je zprostředkovat obecný náhled na problematiku humanitární pomoci a poskytování pomoci příslušníkům vybraných církví a náboženských společností, která mají svá určitá specifika.

Dalším cílem je na základě sesbíraných informací provést dotazníkové šetření zabývající se problematikou připravenosti systému ČR na poskytování humanitární pomoci výše zmíněným příslušníkům a jejich odlišnostem. Analyzovat situaci v dané oblasti, zhodnotit ji a navrhnout nová nebo vylepšená opatření.

1.5.1 Omezující podmínky

Pro zpracování bakalářské práce jsou navrženy následující omezení:

- práce je zaměřena především na poskytování humanitární pomoci příslušníkům vybraných církví a náboženských společností a jejich odlišností,
- téma humanitární pomoc je široké, nelze se věnovat a obsáhnout veškeré informace o této problematice – práce se nezabývá historií humanitární pomoci s návazností na MHP, které je nedílnou součástí humanitární pomoci,
- odlišnosti vybraných příslušníků jsou popsány velmi stručně, z důvodu dodržení rozsahu bakalářské práce.

1.5.2 Metody použité při zpracování práce

Pro řádné zpracování daného tématu využívám metodu obsahové analýzy dat z odborné literatury a příslušných právních předpisů. Mnoho získaných dat je také převzato

z internetových zdrojů a odborných časopisů. Sběr dat je použit jak v teoretické, tak i v praktické části.

V praktické části je použita metoda dotazníkového šetření doplněná o statistické zpracování získaných údajů. Dotazník je zpracován v elektronické podobě pomocí online nástroje. Otázky v dotazníku jsou jak otevřené, tak uzavřené. Výhodou tohoto dotazování je jednoduchost, přehlednost a časová nenáročnost. Následně je provedeno vyhodnocení z poskytnutých informací a data zpracována v grafech.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

2 ODLIŠNOSTI PŘI POSKYTOVÁNÍ HUMANITÁRNÍ POMOCI PŘÍSLUŠNÍKŮM VYBRANÝCH CÍRKVÍ A NÁBOŽENSKÝCH SPOLEČNOSTÍ

V průběhu posledních let se při poskytování humanitární pomoci ukázalo, že je třeba z humánního hlediska respektovat jisté odlišnosti příslušníků vybraných církví a náboženských společností. Největší roli v tomto případě hraje zásada nestrannosti, která by neměla být neopomenutelná. [44]

Poskytování humanitární pomoci musí být vždy nestranné a nesmí být ovlivněné národností, rasovou, náboženskou příslušností nebo politickým názorem. Jediným kritériem jejího poskytování je nouze. [45]

2.1 Židé

Judaismus je náboženství a kultura židovského národa. Židovský názor na lidskou přirozenost tvrdí, že všichni lidé byli stvořeni jako sobě rovni, stejně důstojní, svobodní a schopni zvolit si mezi dobrem a zlem. Židé věří ve zmrtvýchvstání a nesmrtelnost duše. [46]

Na celém světě dnes žije kolem 14 milionů příslušníků židovského národa či nositelů judaistického náboženství. Judaismus je na našem území stejně tradičním náboženstvím jako křesťanství. Odhaduje se, že dnes v ČR žije okolo 15 – 20 000 židů (Židovské obce a ostatní židovské spolky), avšak ne všichni jsou registrováni. [47],[48]

Stravování

Židé se stravují tzv. košér jídlem, které se připravuje dle „kašrut“ - předepsaných židovských jídelních předpisů. Z dnešního pohledu nejvíce užívaných zvířat je povolena konzumace: hovězího dobytka, ovcí, koz, vysoké zvěře, gazel a antilop. Naopak mezi zakázaná zvířata patří: vepř, kůň, osel, hlodavec, žralok, medvěd, jeseter, rejnok a úhoř. Mezi běžně zpracovávanou drůbež patří slepice, kuře, husa, kachna, krůta a krocan. [49]

Zelenina, ovoce a vejce jsou tzv. „parve“ potraviny – je možné kombinovat s masitým i mléčným pokrmem. Povolnými rybami jsou pouze ty, co mají šupiny a ploutve. [49]

Povolenými nápoji jsou voda, káva a čaj. Mezi alkoholické nápoje se řadí whisky, vodka, gin, ovocné pálenky (neobsahující vinnou révu) a židovské víno. Zakázané je požití nežidovského vína. [49]

Příprava stravy

V židovské kuchyni je nepřípustné při přípravě jídla a následně jeho konzumaci míchat maso, mléko a výrobky z nich. Tradiční židovská domácnost disponuje dvěma základními druhy nádobí – na mléčné a masité pokrmy. [50]

Ubytování

Pokud tomu situace dovolí, je preferované rozdělení mužů od žen, i v případě značného věkového rozdílu osob. Není-li možné oddělené ubytování, je nutné ponechat otevřené dveře do místnosti. [51]

Komunikace

Při vzniku mimořádné události a následně poskytnuté humanitární pomoci je vhodné o této situaci informovat příslušnou židovskou obec. Je nutné rozlišovat, s kým pracuji a komu budu pomáhat. [51]

Odívání

Při odívání je důležitý stupeň víry, podle kterého se určuje styl a délka oděvů.

Ortodoxní Židé se oblékají do černého, nosí černý kabát, černé kalhoty, černé boty a černý klobouk. Jedinou výjimkou jsou bílé halenky. Dále nosí pejzy (dlouhé vlasy u uší). [52]

Ortodoxní ženy nosí oblečení, které zakrývá většinu části těla. Jsou to dlouhé sukně, zakrývající kolena, v ideálním případě i kotníky, halenky bez velkých výstřihů s rukávy přesahujícími přes lokty. [52]

Zakázané jsou oděvy ze směsi lnu a vlny, tj. vyrobeny ze smíšené látky.

Lékařská a zdravotnická péče

Judaismus vyžaduje, aby příslušníci tohoto náboženství vyhledávali kvalitní lékařskou a zdravotnickou péči. Mohou užívat léky, přijímat vakcíny, může být provedena biopsie a amputace. U ortodoxních věřících je nepřípustná transplantace. [53]

V krizové situaci lze využít běžných postupů pomoci. V případě, že nejde o ohrožení života, je pravděpodobné odmítnutí krevní transfuze. [51]

Pokud to je možné, je preferováno vyšetření nebo ošetření osobou stejného pohlaví. Při vyšetření ženy, kdy není možná přítomnost lékařky, je u výkonu přítomen manžel nebo jiný člen rodiny. Výjimkou je život ohrožující situace. [53]

Smuteční obřady

Po rituálním úkonu, tzv. „kri'a“, kdy se pomocí prachového peří přiloženého k nozdram zjistí, zda již nastal skon, je tělo ponecháno čtvrt hodiny v klidu. Následně jsou zesnulému zatlačeny oči, na obou koncích horních končetin je naznačeno Hospodinovo jméno Šadaj, ústa se zaváže šátkem, palce na nohou jsou k sobě svázané nití, tělo je přikryto prostěradlem. Na znamení úcty k duši opouštějící tělo se postaví k hlavě zesnulého vosková svíce či olejová lampa. Jedná se především o snahu zamezit působnosti zlých duchů. [49]

Dalším důležitým bodem v přípravě zesnulého na vlastní pohřeb je „tahara“ neboli očištění, omytí. Tělo zesnulého se omyje vodou, následně se čistí nehty na ruce i nohy, češou se vlasy a vousy. Závěrem tohoto obřadu zaznívá provolání „tahor“ neboli Jsi čist! [49]

Následuje obřad zvaný „leviša“ – oblékání. Oblečení se skládá z jednoduchého rubáše zvaného kitl. Ostatní části oděvu – kalhoty, košile, punčochy, opasek aj. se nazývají „tachrichim“ Po oblečení se tělo zesnulého položí do dřevěné rakve či na nosítka, v nichž je nesen do hrobu. [49]

Pohřbení se musí uskutečnit do 24 hodin od skonu, nejlépe ještě týž den. Vyprovázení zesnulého na hřbitov má své předepsané pořadí. Místo pohřbení je označeno náhrobkem, který obsahuje hebrejské jméno zesnulého, hebrejské jméno jeho otce a hebrejské datum úmrtí dle židovského kalendáře. Nápis na náhrobku může být doplněn o eulogii, florální dekoraci či specifické symboly, např.: symboly povolání, ... [49]

2.2 Muslimové

Islám jako monoteistické náboženství založené na učení proroka Mohameda vznikl počátkem 7. století na Arabském poloostrově. Příslušníci Islámu jsou muslimové, kteří se odevzdávají jednomu Bohu formou respektování tzv. „pěti sloupů víry“. Islám dnes představuje druhé největší světové náboženství s přibližně 1,5 miliardy věřících. ČR patří k zemím Evropy s nejmenší muslimskou společností (cca 2–3 tisíce věřících) a minimální zkušeností s Islámem. [54]

Stravování

Stravovací nařízení a omezení tvoří významnou část islámského práva. Tyto přístupy k omezení stravy a nápojů vychází z veršů Koránu. Mezi nečisté a ke konzumaci nepovolené zvíře patří vepř. Islámské právo dále zakazuje požívání koniny, pštrošího masa, některých druhů mořských živočichů, pohlavních žláz, krve, očí, jazyka, vnitřností nebo žláz. Maso povolených zvířat musí být řádně očištěno a upraveno. [54],[55]

Islám zakazuje požívání tzv. „krvavých bifteků“, soleného nebo sušeného syrového masa a syrových ryb. [54]

V islámu je taktéž zakázaný alkohol – víno a destiláty. Za nepřijatelné se považují kladné postoje k lékům, parfémům, octu a preparátům obsahujících alkohol. Striktní zákaz platí pro požívání některých druhů narkotik, někdy tabáku či kávy a čaje. [54],[55]

Tyto zákazy se prokazatelně obchází a vědomě porušují. Ve většině případů záleží na jedinci, jak se v dané situaci rozhodne – je-li ohroženo zdraví nebo život člověka.

Lékařská a zdravotnická péče

V případě lékařské a ošetrovatelské péče je zapotřebí, aby mužské či ženské pohlaví bylo ošetřeno osobou stejného pohlaví. Péče o ženy je muži vyloženě zakázána. Pokud není možné, aby ženu vyšetřila lékařka, lze požádat manžela o výjimku, ale musí být přítomen při vyšetření. [56]

Při ošetrování zraněných se postupuje podle obvyklých zásad. Muslimové mohou darovat a přijímat krev. [44]

Odívání

V islámských zemích je nošení pokrývky hlavy, případně celého obličeje nejrozšířenější.

Pro muže v mnoha oblastech severní Afriky, Blízkého východu, střední Asie a indického subkontinentu je typická pokrývka hlavy tvořená kusem stočené látky tzv. turban, tarbúš, imáma, ... Jedná se výhradně o mužskou pokrývku hlavy, jež zpravidla vyjadřuje náboženskou nebo ideologickou symboliku. Podle způsobu upevnění a barvy lze rozpoznat příslušnost nositele k náboženskému hnutí. [54]

Muslimský šátek, který nosí ženy v islámských zemích, není primárním symbolem ani doplňkem ženského oděvu, který by měl náboženský charakter či motivaci, ani specifický rys islámu. [54]

Hidžáb – šátek zavázaný pod bradou, jímž si muslimka zakrývá vlasy a temeno hlavy. Nošení hidžábu nevyplývá z Koránu, nýbrž jde o součást míněné rady. [54]

Smuteční obřady

Při úmrtí v Islámu se dodržuje několik zásad, které jsou předepsány, ale někdy se dodržují i jiné zvyky.

Pohřební rituál by se měl uskutečnit co nejrychleji, ideálně před západem slunce v den úmrtí. Uskutečňuje se zásadně pochováním do země. Ostatní způsoby s ostatky jsou nepřijatelné. [54]

Muslimové provádějí rituální očistu zesnulého, kterou provádí osoba stejného pohlaví. Tělesné otvory se ucpou bavlnou (aby duše zesnulého neodešla dříve, než bude tělo uloženo do hrobu), tělo se zabalí do „rubáše“ (bezešvé plátno) a je připraveno k pohřbení. Zemřelý leží v hrobě na pravém boku tváří směrem k Mekce. [51],[54]

2.3 Buddhisté

V ČR žije přibližně jeden a půl tisíce lidí hlásících se k buddhismu. [51]

Buddhismus je považován za náboženství, i přesto že neučí, že by Buddha byl bohem, nebo jedním z mnoha bohů. Dá se tedy říct, že buddhismus je i není náboženství. [57]

Buddha nikdy nevyslovil žádná přikázání týkající se modliteb, nebyl nadpřirozenou bytostí ani to o sobě netvrdil. Byl to člověk lišící se od dnešních lidí tím, v jaké kultuře a jakým způsobem žil. [57]

Stravování

Ve starých textech se dočteme, že Buddha říkal: „Jezte, co je vám nabídnuto, ale nežádejte, aby kvůli vám něco zabíjeli.“ Jedná se o určité kultury a přírodní podmínky, ve kterých lidé žijí, ale buddhismus jako takový neukládá, co je zakázáno jíst či co je povoleno. [57]

Potrava by ale měla být vhodná pro meditaci. Mysl by po ní měla být čistá a klidná. Především se jedná o vegetariánskou stravu – ovoce a zelenina, které dodávají životní energii. Dále mléko a výrobky z něj vyrobené, med, celozrnný chléb, ořechy, brambory, neloupaná rýže, obiloviny a luštěniny. [51]

Maso, ryby, vejce apod. jsou taktéž nedílnou součástí stravy buddhistů.

Buddhisté konzumují zpravidla pouze jedno hlavní jídlo denně, a to v dopoledních hodinách, po zbytek dne až do příštího rána jen pijí. [51]

Buddhismus ukládá zdržet se používání jakýchkoliv omamných látek (drogy, alkohol, ...), které mají za následek otupení mysli a způsobují nerozumné chování. [51]

Ubytování

Buddhisté nepotřebují speciální podmínky při ubytování. Jsou ochotni zříct se pohodlí a luxusu. Nemusejí mít vyvýšenou postel. [44],[57]

Lékařská a zdravotnická péče

Pro buddhisty je při hospitalizaci či vyšetření důležité, aby mu bylo umožněno žít v souladu s jeho duchovní cestou. [58]

Buddhisté mohou během svých svátků odmítnout některé testy či léčebné přístupy. V některých případech mohou odmítnout léky, očkování nebo transfúzi. Kladou velký důraz na prevenci onemocnění, využívají alternativní a přírodní medicínu a produkty.[44]

Smuteční obřady

Smrt je v buddhistické kultuře chápána jako znovuzrození. Tradiční polohou při umírání je poloha zvaná „spící lev“. Poloha, v níž naposledy vydechl Buddha. Čistota těla je v buddhismu velmi důležitá – po posledním vydechnutí je tělo ponecháno tři dny bez dotyku, následně je pečlivě omyto a oblečeno. [44],[59]

Buddhisté uznávají různé způsoby pohřbení – země, oheň, voda, vítr. Při pohřbívání do země se tělo položí na konstrukci z proutí a je přes něj přehozena čistá látka. Tělo se neukládá do rakve. [44],[59]

Buddhistické pohřební zvyky se v každé zemi liší.

Vnější znaky

Mnichové a mnišky si holí hlavy. Toto pravidlo je dodržováno převážně v kláštorech, mimo tyto prostory není striktně dodržováno. [44],[57]

2.4 Svědkové Jehovovi

„Svědkové Jehovovi se považují za hlasatele přicházejícího soudu nad světem v podobě kosmické armagedonské bitvy a za hlasatele brzkého příchodu Božího království na obnovené Zemi.“ [47, str. 97]

Nejsou to křesťané, i když jejich učení vychází z Bible. Používají alternativní překlad protestantské Bible, známé pod názvem Svaté Písmo – překlad Nového Světa. Odmítají křesťanské učení a podstatu křesťanského vyznání. Kladou silný důraz na oddělení od společnosti. [60]

Stravování

Členové Svědků Jehovových nepřijímají potraviny, které jsou vyráběny z krve nebo potraviny s přídavkem krevní složky. [51] Strava by měla být kvalitní, převážně rostlinná strava a dostatečné množství tekutin.

Svědkové Jehovovi se vyhýbají stravě posilující obranyschopnost organismu, která obsahuje výtažky z krve nebo krevní plazmy zvířat (např. léčiva ovlivňující imunitu, ...). Zakázaná je zvěřina (jelen, divoké prase, ...), která nebyla řádně vykrváčena. [51] Jedinou výjimkou je ryba, která může být konzumována i bez dokonalého vykrváčení. [61]

V případě konzumace alkoholických nápojů není vyloženě nic zakázáno, ale samozřejmě vše pouze v rozumné míře. Opíjení se je Biblí odsuzováno. [62]

Lékařská a zdravotnická péče

Svědkové Jehovovi zdravotní péči akceptují a vyhledávají tu nejkvalitnější. Doporučení zdravotníků dodržují, avšak jsou i výjimky a specifika, která musí dodržovat. Odmítají očkování preparáty obsahující krevní deriváty (např.: antitoxiny, protilátky proti jedu hadů, pavouků, imunoglobulin, ...). Podání a přijetí těchto látek z krve záleží na svědomí každého člena Svědků Jehovových. Přesto raději volí jinou alternativu, když je to možné. [51]

Největším specifikem Svědků Jehovových je postoj ke krevní transfuzi a krvi jako takové. Nejedná se o záležitost jedince, ale společnosti Svědků Jehovových, kteří krevní transfuzi svým členům striktně zakazují pod hrozbou vyloučení. Zákaz se vztahuje na transfuzi plné krve, převodu hlavních složek krve (červené a bílé krvinky, krevní destičky) i na tzv. autotransfuzi - krev, která opustila tělo, nesmí být skladována, ale podle Bible vylita do prachu země. [51],[61]

Svědkové Jehovovi u sebe nosí vlastnoručně podepsaný dokument, tzv. karta „Žádná krev“, v němž jsou uvedena identifikační data pacienta a vyjádřen postoj k odmítnutí krve.

Karta dále zprošťuje zdravotnický personál k jakékoliv odpovědnosti za škody plynoucí z odmítnutí krevní transfuze. [51],[61]

Vnucení krevní transfuze považují Svědkové Jehovovi za mravní prohřešek, srovnávající např.: se násilněním. [61]

Smuteční obřady

Pohřeb se zpravidla koná ve farním kostele, kde se pozůstalí rozloučí se zesnulým mší. Následuje pohřební průvod z kostela na místní hřbitov. Ostatky zesnulého jsou uloženy do země. Při kremaci se ostatky s rakví odváží ke zpopelnění. Zda bude zesnulý pohřben do země nebo spálen, určuje rodina a pozůstalí, kteří konají dle přání zesnulého. [62]

2.5 Scientologové

Scientologická církev patří mezi nová náboženská hnutí, proti kterým panuje silná nedůvěra, a jsou proti ní vedené velmi prudké diskuze. Scientologie oslovuje duchovní povahu člověka a jeho roli ve věčnosti, tím naplňuje cíl náboženství. Scientologie řeší tradiční otázky náboženství z hlediska rozumu. [63] Scientologové popisují svou víru jako „aplikovanou náboženskou filosofii“, jejímž cílem není „*nic menšího než úplné obnovení člověku vrozeného duchovního já – jeho schopností, jeho vědomí a jeho jistoty vlastní nesmrtelnosti*“. [63, str. 34]

Zakladatelem scientologického náboženství je L. Ron Hubbard. [63]

Členové této církve nemají téměř žádná omezení. Jedinou výjimkou může být lékařská péče.

Lékařská a zdravotnická péče

Člen církve pravděpodobně odmítne jakoukoliv psychologickou a psychiatrickou pomoc, jakož i léky s tím související – stimulující preparáty, psychofarmaka, medikamenty na spaní, atd. [44],[50]

2.6 Mormoni

Mormoni neboli členové Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů jsou náboženská skupina věřící, že po smrti Ježíše Krista a smrti apoštolů se církev změnila a byla odňata, protože nebyl žádný prorok, který by Ježíšovu Církev řídil. [64] Mormoni věří,

že znovuzřízení započalo zjevením na počátku 19. století, které obdržel Američan Joseph Smith. [65]

Učení Mormonů vychází z protestantismu. Mormonismus je celosvětové náboženství založené na víře v Ježíše Krista. [47],[51]

Stravování

Členové Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů jsou především známí svým zdravým životním stylem. Mormoni mají zakázané alkoholické nápoje, „horké nápoje“ – čaj a káva. Tyto zásady stravování jsou stanoveny v plánu od Josepha Smitha tzv. „Slovo moudrosti“. Doporučené je užívat byliny, ovoce a obiloviny. Maso by se mělo jíst střídavě. [66]

Přísný zákaz klade kodex na kouření, žvýkání tabáku, užívání drog a zneužívání léků – nelegálních i legálních, léků na předpis a léků regulovaných. [66]

Lékařská a zdravotnická péče

Pro příslušníky Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů je zakázáno zneužívání léků. Je tím myšleno užívání veškerých léků, pokud to nevyžaduje zdravotní stav člena církve. [44]

Vnější znaky

Všichni misionáři a misionářky z řad mormonů nosí na levé straně černou visitku s českým a anglickým nápisem církve (Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů, Church of Jesus Christ of Latter-day), a označením ELDER (muži) nebo SISTER (ženy). Následuje příjmení dotyčného. [44],[51]

2.7 Stoupenci Křesťanské vědy

Stoupenci Křesťanské vědy jsou často označováni jako „čtenáři“, podle způsobu průběhu nedělních bohoslužeb – sestávají z písní, čtení z Bible, atd. V ČR žije jen pár desítek stoupenců, převážně starších lidí. [44],[51]

Stravování

Stoupenci křesťanské vědy se vyhýbají alkoholu a tabáku. V menší míře se vyhýbají i kávě. [44]

Lékařská a zdravotnická péče

Křesťanská věda neuznává medicínu jako takovou, tudíž členové odmítají všechny léky a jakoukoliv lékařskou pomoc. Věří, že nemoci neexistují, jelikož vnímají hmotné bytí či bolest jako iluzi. [44]

Členové této organizace často odpírají lékařskou pomoc a péči i svým dětem (soudní případy v zahraničí). [50]

2.8 Hinduisté

„Hinduismus kráčí ve stopách „věčného náboženství“, všeobjímajícího způsobu života a kultury, který je provází a ukazuje jim cestu věčným koloběhem života, smrti a znovuzrození.“ [46, str. 20]

Hinduismus je široký těžko vysvětlitelný pojem. Nemá zakladatele ani přesné vyznání. Jedná se o indické náboženství (slovo Hindu je v perštině označení pro Inda), které má několik zásadních charakteristických rysů. Jedním z nich je např. učení o reinkarnaci (převtělování). [46]

2.8.1 Oddaní Kršny (Hnutí Haré Krišna)

Hnutí Haré Krišna je autentická, historicky autorizovaná mezinárodní společnost pro vědomí Krišny. Haré Krišna v ČR sčítá pouze zrnko z celkového obyvatelstva, nicméně jejich oddanost je na vysoké úrovni. [67]

Stravování

Velká pozornost v hnutí Haré Krišna je právě věnována stravování a přípravě jídla.

Jídlo nesmí obsahovat maso ani vejce, jde tedy o lakto-vegetariánskou stravu. Dále členové hnutí Kršny odmítají kávu, čaj a alkohol. Často jsou odmítány i potraviny, jako je česnek, cibule a houby. [51],[67]

Základní potravinou je mléko. Krávy jsou díky nepostradatelnému mléku v Indii posvátné a uctívány. Dále se používá zelenina, luštěniny a rýže. Důležitou roli v kuchyni hraje i koření. [51],[68]

Příprava stravy

Přísné požadavky jsou kladeny na čistotu (fyzickou, duchovní a rituální). Do kuchyně se nesmí bez pokrývky hlavy, protože vlasy jsou považovány za nečisté. Stejně tak žena v období menstruace je považována za nečistou. Jídlo se v žádném případě nesmí ochutnávat a ruce se musí dotýkat pouze surovin a věcí, které jsou součástí přípravy jídla. Při přípravě jídla by se nemělo mluvit o ničem jiném, nesouvisejícím s jídlem a především nepoužívat žádná vulgární a nevlídná slova. [67],[68]

Jídlo by měli připravovat pouze oddaní Kršnova náboženství. Člověk, který není členem hnutí, nemůže dodržovat všechny předpisy pro správné vaření a přípravu jídla. [51],[67]

Ubytování

Při společném ubytování se vyžaduje oddělené ubytování mužů a žen. Pro každodenní život je pro ně významné časné vstávání a časné ulehnutí. [44]

Lékařská a zdravotnická péče

V případě nutné nouze nemají žádná omezení v lékařské péči. U humanitární pomoci těchto příslušníků se můžeme setkat s nechutí a odmítnutím krevních derivátů. Oddaní Kršny odmítají jakékoliv omamné látky a chemoterapii. Mezi členy je velmi populární asijské léčení „ajurvéda“. [44],[50]

Odívání

Příslušníci komunity si oblékají tradiční indický oděv. U mužů je to *kurta* (košile) a *dhóti* (dlouhý pruh látky, omotaný kolem pasu). Obdobou jednobarevného *dhóti* u mužů, je pestrobarevné *sári* u žen – pruh látky, který se omotává kolem těla. [67]

Na znamení smutku se vdovy oblékají do bílého, a také si holí hlavu.

Vnější znaky

Muži mají oholenou hlavu s úzkým pramínkem vlasů na temeni (*šikha*). Oholená hlava znázorňuje úplné vzdání se sexuální přitažlivosti. Oproti tomu ženy nosí dlouhé vlasy, zakryté šátkem. Žena s obnaženou hlavou se v Indii považuje za prostitutku. Vdané ženy si na čelo malují červenou tečku. [51],[67]

Oddaní Kršny mají na čele a jiných částech těla tzv. *tilaky* – obrazce ze speciální hlíny z indických posvátných míst. *Tilaky* vyznačují jednu základní skutečnost, a to, že tělo je ve své podstatě chrámem Božím. [51],[67]

2.8.2 Následovníci Sri Chinmoye

Sri Chinmoy je duchovní učitel, jež zasvětil svůj život službě lidstvu. Snaží se sloužit lidstvu svými modlitbami, meditacemi a inspirovat je. [69]

Lékařská a zdravotnická péče

Při ohrožení života žádná omezení neplatí. V některých případech by mohlo dojít k odmítnutí krevních derivátů. [44]

2.9 Adventisté sedmého dne

Stoupenci Církve adventistů sedmého dne jsou často označováni za „sobotní křesťané“ (slavení soboty místo tradiční křesťanské neděle), kdy se zdržují práce od pátečního do sobotního večera. Velký důraz kladou na harmonický životní styl, zdravou životosprávu, hygienu, vhodné a čisté oblečení, vzdělání apod. [44]

Stravování

Stravování členů adventistické církve je obdobná jako u židů. Nevhodné je podávat maso, zejména vepřové, koňské, králičí, zaječí. Nabídnuta může být voda, zelenina, ovoce, mléko, bílý jogurt, ryby, kuře, brambory a chléb. [44]

Lékařská a zdravotnická péče

Adventisté sedmého dne poskytování lékařské a zdravotnické pomoci plně přijímají. Jedinou věcí, kterou neuznávají, je bezvýsledné prodlužování života. [44]

Nekompromisní dodržování adventistických příkazů některými jednotlivci se může projevit odmítnutím lékařské péče v sobotu. [44]

Přehled jednotlivých specifík při poskytování humanitární pomoci příslušníkům vybraných církví a náboženských společností je uveden v následující tabulce.

Tabulka 3: Přehled odlišností příslušníků vybraných církví a náboženských společností při poskytování humanitární pomoci

SPECIFIKA PŘI POSKYTOVÁNÍ HUMANITÁRNÍ POMOCI U VYBRANÝCH CÍRKVÍ A NÁBOŽENSKÝCH SPOLEČNOSTÍ		stravování	ubytování	komunikace	odívání	lékařská a zdravotnická péče	smuteční obřady	vnější (odlišovací) znaky
Židé		•	•	•	•	•	•	
Muslimové		•			•	•	•	
Buddhisté		•			•	•	•	•
Svědkové Jehovovi		•				•	•	
Scientologové						•		
Mormoni		•				•		•
Stoupenci křesťanské vědy		•				•		
Hinduisté	Oddaní kršny	•	•		•	•		•
	Sri Chinmoye					•		
Adventisté sedmého dne		•				•		

Zdroj: vlastní, s úpravou autorky práce

3 PŘIPRAVENOST IZS A OSTATNÍCH SUBJEKTŮ NA POSKYTOVÁNÍ HUMANITÁRNÍ POMOCI PŘÍSLUŠNÍKŮM VYBRANÝCH CÍRKVÍ A NÁBOŽENSKÝCH SPOLEČNOSTÍ PŮSOBÍCÍCH NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Humanitární pomoc se neustále vyvíjí a zaslouhuje si neustálou pozornost kvůli dnešní životní situaci. Je nezbytnou a důležitou pomocí poskytovanou při vzniku rozsáhlých mimořádných událostí nebo v krizových situacích. V průběhu posledních let se ukázalo, že je třeba z humánního hlediska respektovat jisté odlišnosti při poskytování pomoci a komunikaci s příslušníky vybraných církví a náboženských společností. Rovněž musíme pohlížet na odlišnosti příslušníků minoritních lidských ras, etnických skupin nebo národních menšin, které v ČR žijí. Cílem bylo zjistit, zda ČR respektuje a dodržuje jisté zásady chování a přístupů vůči těmto ohroženým či postiženým skupinám obyvatel.

3.1 Dotazníkové šetření a vyhodnocení

K výzkumu a sběru dat byla použita metoda dotazníkového šetření, která byla pro danou situaci nejvhodnější. Respondenti odpovídali celkem na 10 uzavřených otázek, z nichž každá měla svou otevřenou podotázku. Otázky byly formulovány a řazeny tak, aby se odpovědi na ně vzájemně neovlivňovaly, ale přitom předchozí otázka usnadnila pochopení a navázala na otázku následující.

Mezi dotazované subjekty jsem zahrnula oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení HZS krajů, pracoviště prevence, ochrany obyvatelstva a krizového řízení vybraných územních odborů HZS, krajská oddělení PČR, ZZS krajů, AČR (ženijní prapor Olomouc a Bechyně, Ředitelství zahraničních aktivit GŠ AČR, 71. mechanizovaný prapor Hranice), vybrané humanitární organizace (ADRA, Člověk v tísni, Charita ČR, Lékaři bez hranic, ...) a vybrané ORP, a to proto, že se významnou měrou podílejí na poskytování humanitární pomoci jak v ČR, tak i v zahraničí. Celkem bylo dotazováno 88 respondentů.

Dotazník byl realizován na přelomu února/března tohoto roku. Plné znění dotazníkového šetření je uvedeno v příloze této práce.

(Příloha C: Dotazníkové šetření)

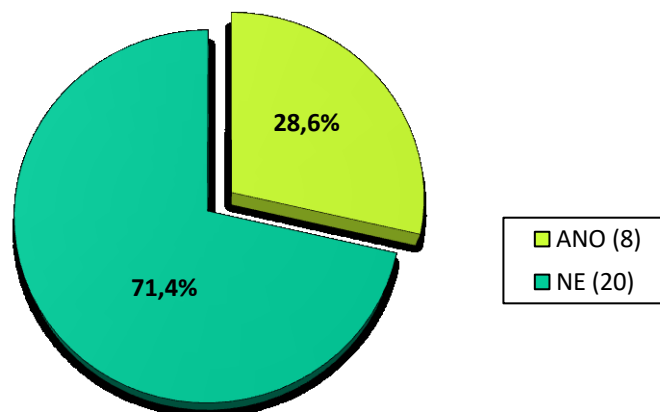
3.1.1 Rozbor výsledků

Z celkového počtu oslovených se navrátilo 28 odpovědí.

Vyhodnocení dotazníku jsem prováděla pomocí nástroje pro tvorbu online dotazníků „Survio“ a tabulkového procesoru Microsoft Office Excel. Díky online nástroji jsem měla veškeré sesbírané odpovědi pohromadě, čímž bylo vyhodnocení a tvorba grafů jednodušší.

Výsledky uzavřených otázek jsem si převedla do svých vytvořených tabulek a grafů. Otevřené otázky jsem seřadila a sloučila dle stejného charakteru odpovědi.

Otázka č. 1: Dokážete vypsát církve nebo náboženské společnosti, které působí v našem státě a jejichž příslušníci mohou vyžadovat v některých oblastech poněkud odlišné přístupy při poskytování humanitární pomoci?

Graf 6: Odpověď na otázku č. 1

Interpretace otázky: První otázka v dotazníku sloužila k zjištění znalostí o církvích a náboženských společnostech, které působí na našem území a jejichž příslušníci vyžadují určitá specifika. Z celkového počtu odpovědí pouze 28,6 %, tedy 8 respondentů má přehled o těchto náboženských společnostech a církvích.

Podotázka č. 1: Pokud jste zatrhli ANO, pak prosím tyto církve nebo náboženské společnosti vypište.

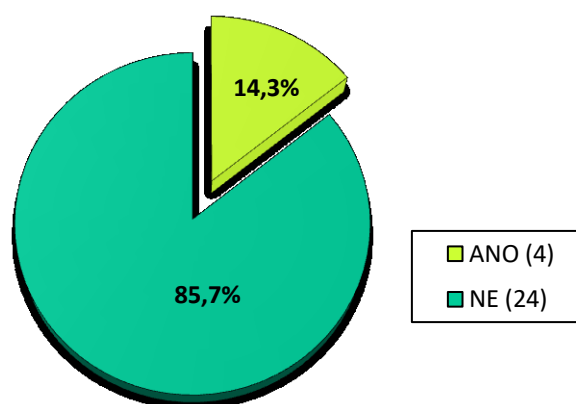
Interpretace otázky: Na podotázku odpovídali pouze respondenti, kteří odpověděli na otázku č. 1 „ano“. Z těchto osmi respondentů na danou podotázku odpovědělo pouze sedm. Nejčastější odpovědi byly následující církve a náboženské společnosti:

Tabulka 4: Odpověď na podotázku č. 1

Círky a náboženské společnosti v ČR, vyžadující odlišné přístupy při poskytování humanitární pomoci	počet
Muslimové	5
Svědkové Jehovovi	4
Židé	3
Hinduisté	2
Adventisté sedmého dne	1
Buddhisté	1

Jeden z respondentů uvedl církve a náboženské společnosti, které nespadají do této oblasti, tedy nemají žádná specifika při poskytování humanitární pomoci.

Otázka č. 2: Dokážete k těmto církvím nebo náboženským společnostem přiřadit oblasti, ve kterých mohou jejich příslušníci vyžadovat v rámci poskytování humanitární pomoci specifický přístup?

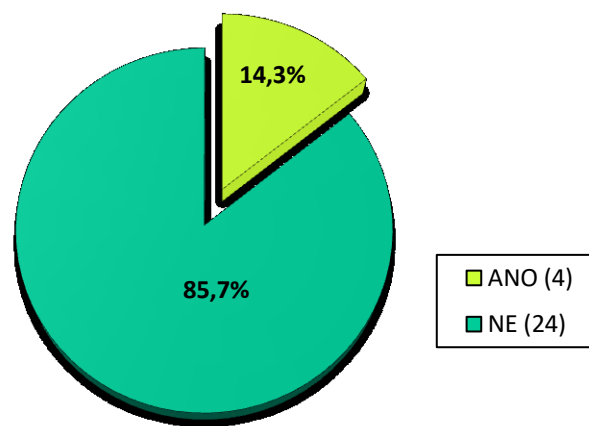

Graf 7: Odpověď na otázku č. 2

Interpretace otázky: Z následujícího grafu vyplývá, že 24 dotazovaných, tj. 85,7 % nemá ponětí o oblastech, ve kterých je vyžadovaný specifický přístup při poskytování humanitární pomoci. Pouze 14,3 % ví, o které specifické oblasti se jedná, dokážou je přiřadit a vyjmenovat.

Podotázka č. 2: Pokud jste zatrhli ANO, pak prosím tyto odlišnosti vypište

Interpretace otázky: Na následující podotázku byla zaznamenána odpověď od pěti respondentů, i když odpověď „ano“ byla zaznamenána pouze čtyřikrát. Respondenti ve třech případech odpovídali na přesné znění, tedy že se jedná o oblasti: stravování, ubytování, zdravotnické péče, odívání a komunikace. Zbylí dva uvedli přesná specifika u konkrétních oblastí u vybraných církví a náboženských společností.

Otázka č. 3: Dokážete konkretizovat odlišnosti v těchto oblastech?

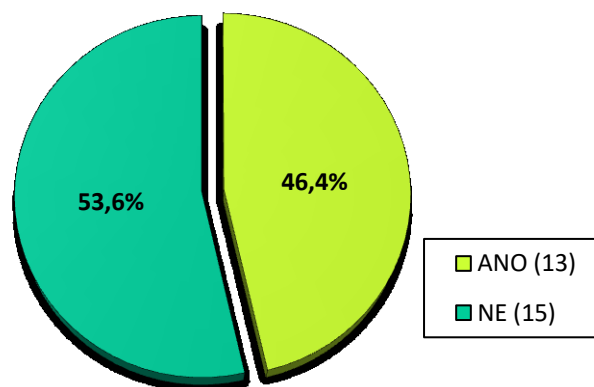
Graf 8: Odpověď na otázku č. 3

Interpretace otázky: Na danou otázku odpověděli taktéž 4 respondenti kladně a 24 záporně, jak v předchozí otázce. Tyto otázky spolu úzce souvisí, proto byla pravděpodobnost stejného počtu odpovědí.

Podotázka č. 3: Pokud jste zatrhli ANO, pak prosím tyto odlišnosti vypište

Interpretace otázky: Mezi odpověděné odlišnosti patřily: odlišnosti v péči o pacienta – ženu může vyšetřit pouze žena, zákaz krevní transfúze, oddělené ubytování mužů a žen, zákazy při konzumaci masa a jiných potravin.

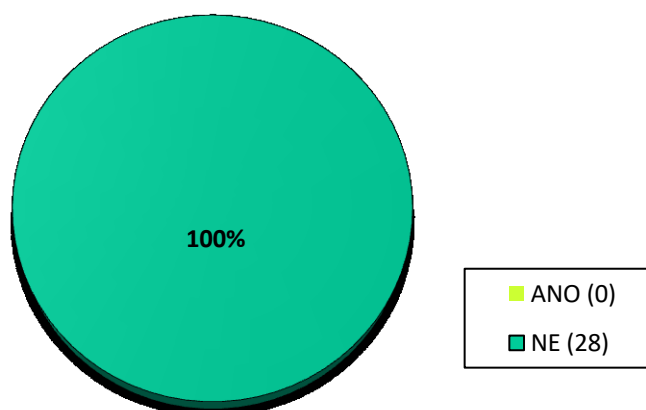
Otázka č. 4: Domníváte se, že znalost odlišností (specifik) při poskytování humanitární pomoci příslušníkům vybraných církví nebo náboženských společností působících na našem území je důležitá?

Graf 9: Odpověď na otázku č. 4

Interpretace otázky: Z výše uvedeného grafu můžeme vidět, že ne všichni jsou názoru, že tyto odlišnosti jsou důležité při poskytování humanitární pomoci. Dokonce 15 respondentů uvedlo zápornou odpověď a tato specifika nepovažují za důležitá. Odpověď na výše uvedenou otázku může být sporná. Specifika příslušníků vybraných církví a náboženských společností jsou důležitá, ale za daných situací jsou zřejmě jednou z posledních věcí, na které se bere ohled.

Otázka č. 5: Setkali jste se ve své praxi při poskytování humanitární pomoci s potřebou uplatnit některá specifika v jejím poskytování příslušníkům vybraných církví nebo náboženských společností působících na našem území?

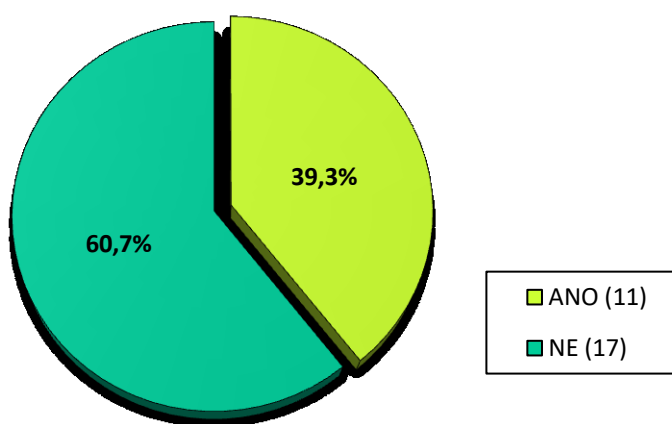
Graf 10: Odpověď na otázku č. 5

Interpretace otázky: Z dotazovaných respondentů se nikdy nikdo v praxi nesetkal s uplatněním některých ze specifík příslušníků vybraných církví a náboženských společností při poskytování humanitární pomoci.

Podotázka č. 5: Jestliže jste zatrhli ANO, pak prosím uveďte konkrétní příklad.

Interpretace otázky: Na danou otázku nebyla zaznamenána žádná kladná odpověď „ano“.

Otázka č. 6: Bylo vždy vyhověno při poskytnutí humanitární pomoci těmto příslušníkům a jejich specifickým potřebám – požadavkům ve vybraných oblastech

Graf 11: Odpověď na otázku č. 6

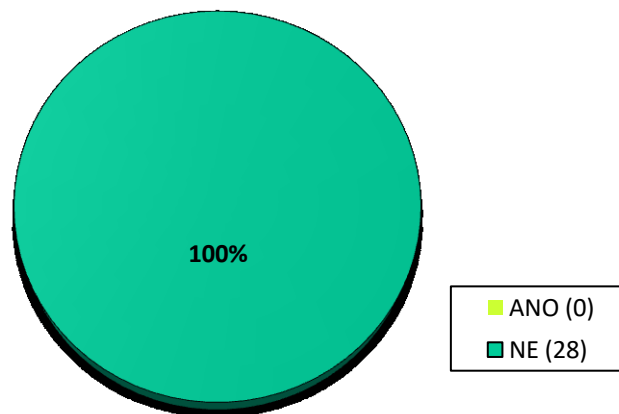
Interpretace otázky: Z grafu můžeme vidět, že v 17 případech (60,7 %) těmto specifickým a požadavkům vyhověno nebylo. Nelze říci proč, když v 11 (39,3 %) případech se tak již uskutečnilo. Je možné, že daná situace to nemohla dovolit, a tudíž tyto odlišnosti nemohly být respektovány a dodrženy.

Podotázka č. 6: Pokud jste zatrhli NE, jak se tato situace řešila, a jaká byla odezva ze strany těchto příslušníků?

Interpretace otázky: Jednou z nejčastějších odpovědí na danou otázku bylo: „Neřešila se daná situace nebo se při poskytování humanitární pomoci s těmito odlišnostmi nesetkali v praxi.“ Další odpovědi byly trochu drsnějšího charakteru, avšak v dané situaci zřejmě výstižné. Dovolím si citovat jednu ze dvou odpovědí: „Kdo potřebuje humanitární pomoc, je za ni rád a nehledí v tu chvíli na své vyznání, pokud mám hlad nebo mé dítě, sním cokoliv, tak se to řešilo vždy a bude, pokud se jim něco nelíbí, tak bohužel budou třeba o hladu, pomáhejme ale odcať pocat“. Jediná odpověď, při které nebylo těmto

příslušníkům ve specifických oblastech vyhověno a nadále se řešila, byla psychologická podpora na místě.

Otázka č. 7: Zaznamenali jste případy nevhodného chování či přístupů v rámci poskytování humanitární pomoci vůči těmto skupinám?

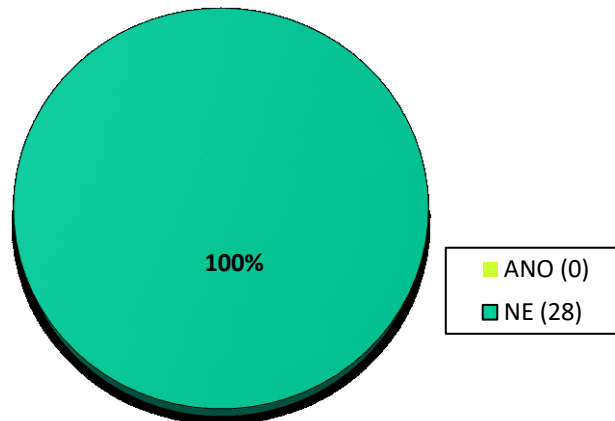
Graf 12: Odpověď na otázku č. 7

Interpretace otázky: Z daných odpovědí vyplývá, že při poskytování humanitární pomoci nebyl řešený případ nevhodného či neslušného chování vůči těmto odlišným skupinám osob. Je patrné, že zásady a principy humanitární pomoci jsou dodržovány.

Podotázka č. 7: Pokud ANO, jak byla tato situace řešena?

Interpretace otázky: Na danou otázku nebyla zaznamenána žádná odpověď.

Otázka č. 8: Probíhají at' již pravidelná či nepravidelná školení, připravující Vaše pracovníky na poskytování humanitární pomoci příslušníkům vybraných církví nebo náboženských společností, kteří vyžadují při jejím realizování specifické přístupy?

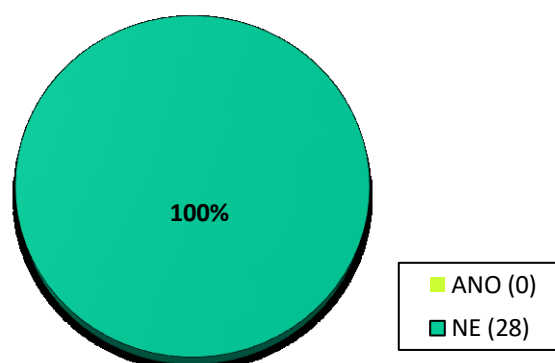
Graf 13: Odpověď na otázku č. 8

Interpretace otázky: Při tvorbě této otázky jsem předpokládala kladnou odezvu. Dle grafu je ale patrné, že se s těmito specifiky a odlišnostmi při poskytování humanitární pomoci nepočítá, nebo se přehlíží a neřeší. Očividně nejsou zapotřebí žádná školení, která by připravovala pracovníky na tato specifika.

Podotázka č. 8: *Pokud jste zatrhli ANO, jak často, a kdo tato školení realizuje a s jakým obsahem?*

Interpretace otázky: Na danou otázku nebyla zaznamenána žádná odpověď.

Otázka č. 9: *Zaznamenali jste někdy při poskytnutí humanitární pomoci příslušníkům vybraných církví nebo náboženských společností působících na našem území problémy s bezpečností svých pracovníků (např. rasistické či náboženské konflikty, ...)?*

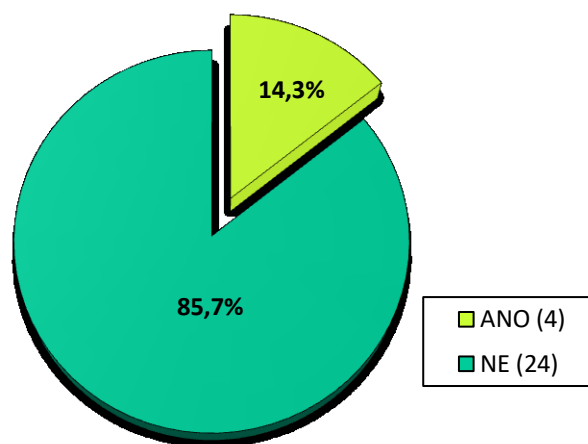
Graf 14: Odpověď na otázku č. 9

Interpretace otázky: Z grafu vyplývá, že se naštěstí při humanitární pomoci nemusely řešit další ohrožující faktory, jako jsou např. náboženské či rasistické konflikty. Ze všech dotazovaných se nikdo s takovou situací nesetkal.

Podotázka č. 9: Pokud jste zatrhli ANO, o jakou situaci se jednalo?

Interpretace otázky: Na danou otázku nebyla zaznamenána žádná odpověď.

Otázka č. 10: Máte v organizaci či záchranném týmu členy, kteří mluví specifickými cizími jazyky?

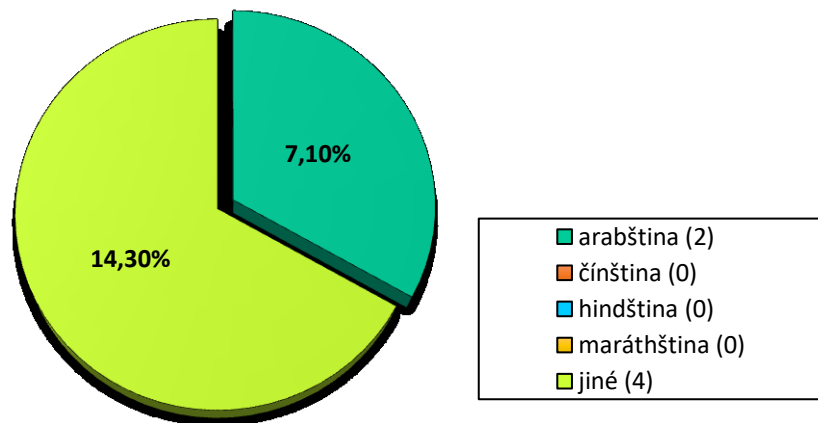

Graf 15: Odpověď na otázku č. 10

Interpretace otázky: Cílem otázky bylo zjistit, zda humanitární pracovníci či pracovníci bezpečnostních složek ovládají jiné než světové jazyky – angličtina, ruština, němčina, francouzština atd. Ve 24 případech, tedy 85,7 % tyto specifické jazyky neovládají, pravděpodobnost a předpoklad je tedy, že za dané situace jsou využíváni externí překladatelé nebo je snaha o dorozumění v jednom ze světových jazyků. Pouze ve čtyřech případech, tedy 14,3 % pracovníků mluví těmito specifickými jazyky.

Podotázka č. 10: Pokud jste zatrhli ANO, pak prosím o výběr jazyků, kterými mluví, popřípadě doplňte další:

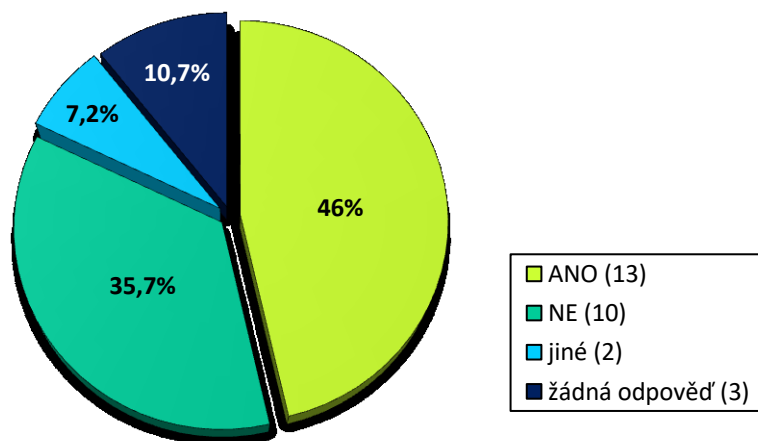
Jazyky na výběr: arabština, čínština, hindština, maráthština, jiné

Graf 16: Odpověď na podotázku č. 10

Interpretace otázky: Jen v ojedinělých případech se můžeme setkat s pracovníky, kteří mluví specifickými jazyky. Ve dvou případech se jedná o arabštinu. V případě jiných výše uvedených specifických jazyků je zastoupena pouze angličtina. Předpokládá se tedy, že angličtina je celosvětový jazyk, kterým se domluví většina lidí na světě.

Otázka č. 11: *Jestliže nikdo neovládá žádný z uvedených jazyků, máte připravený seznam tlumočnicků do těchto jazyků, či jak byste tuto potřebu řešili?*

Graf 17: Odpověď na otázku č. 11

Interpretace otázky: Ve 46 % případů mají pracovníci poskytující humanitární pomoc v takové situaci připravený seznam tlumočnicků, který je omezený na určité jazyky a ne vždy je mají přímo zasahující složky. Jedná se o spolupráci více složek IZS jako je např. PČR (cizinecká policie). Ve dvou případech byly odpovědi jiného charakteru než ostatní. Situace by se řešila přes OPIS nebo přímo s jazykovými školami, popřípadě

přes operační středisko HZS. 35,7 % respondentů nemá žádný seznam tlumočnicků. V takovém případě spoléhají na řešení nadřízených orgánů nebo by tuhle situaci řešili ve spolupráci s místní komunitou či spolehnutí na dorozumění se v anglickém jazyce. Ve třech případech se mi nedostala žádná odpověď.

3.1.2 Celkové vyhodnocení dotazníku

88 respondentům ze široké škály veřejné správy, samosprávy a složek IZS bylo položeno 21 otázek formou dotazníkového šetření. Dle statistiky dotazníku v online nástroji bylo zjištěno, že dotazník si zobrazilo 74 respondentů, tedy 84,1 % z celkového počtu dotazovaných, avšak dokončilo ho pouze 28 dotazovaných, tedy 32,43 %.

Už výše zmíněná informace svědčí buďto o nevědomosti k danému tématu, nedostatku času k vyplnění dotazníku nebo nepochopení zadání. Během období, kdy byl dotazník rozeslaný, mi přicházely emaily od dotazovaných, ve kterých se nacházely zprávy, že na danou problematiku nemohou reagovat, jelikož se těmito specifiky nezaobírají, nebo se neřeší a jejich povědomost není tak široká, aby mohli odpovídat.

Z odpovědí z tohoto dotazníku jsem se dozvěděla, že o celkové problematice poskytování humanitární pomoci příslušníkům vybraných církví a náboženských společností nemá náš systém ve většině případů přehled a povědomost. 28,6 % z dotazovaných si je vědoma odlišných skupin, avšak pouze 14,3 % zná jednotlivá specifika a dokážou na ně reagovat.

Na otázku, zda je znalost těchto odlišností při poskytování humanitární pomoci příslušníkům vybraných církví a náboženských společností důležitá, odpovídali respondenti v 46,4 % kladně. Podle mého názoru by měla být odpověď ve většině případů kladná, a ne naopak.

V praxi se s potřebou uplatit některá ze specifík příslušníků vybraných církví a náboženských skupin z dotazovaných nikdo neseťkal. Tato odpověď je matoucí, protože na následující otázku, zda bylo vždy vyhověno při poskytování humanitární pomoci těmto příslušníkům a jejich specifickým bylo zaznamenáno 11 kladných odpovědí. Znamená to tedy, že se v praxi s těmito specifiky již museli setkat. Otázkou tedy je, proč nikdo z 28 respondentů neodpověděl na zkušenosti v praxi kladně?

Pozitivním výsledkem byly odpovědi na otázku č. 7, zda byly zaznamenány případy nevhodného chování či přístupů v rámci poskytování humanitární pomoci vůči těmto příslušníkům a na otázku č. 9, zda byly někdy zaznamenány problémy s bezpečností

pracovníků poskytující humanitární pomoc vybraným skupinám osob. Na obě otázky se vrátila 100% odpověď NE, která svědčí o dodržení jistých pravidel a zásad při poskytování humanitární pomoci.

Za důležitou otázku jsem považovala, zda probíhají pravidelná či nepravidelná školení pracovníků na téma poskytování humanitární pomoci příslušníkům vybraných církví a náboženských společností. Ve 100 % byla odpověď NE. Svědčí to snad o bezohlednosti a přehlížení těchto specifik a odlišností, nebo pouze o nedostatku času provádět školení či o nedostatku vyškoleného personálu, který by školení mohl provádět?

Na konci dotazníku byly položeny otázky ohledně dorozumívání se a komunikace pracovníků poskytující humanitární pomoc. Jednalo se především o ovládání jiných než celosvětových jazyků. V 85,7 % případech specifické jazyky neovládají, spoléhají na anglický jazyk a v případě potřeby vyhledávají a využívají externích překladatelů, seznamu tlumočnicků nebo dokonce jazykových škol. Pouze ve dvou případech ze všech dotazovaných byl uveden jeden ze specifických jazyků, a to arabština.

Z celkového vyhodnocení vyplývá, že na danou problematiku není v ČR brán až tak velký důraz a povědomost systému není tak kladná, jak by asi měla být.

3.2 Návrhy na zkvalitnění systému

Na základě odpovědí získaných prostřednictvím dotazníkového šetření bych chtěla stručně navrhnout některá možná doporučení a návrhy, které by vedly ke zlepšení současného stavu poskytování humanitární pomoci příslušníkům vybraných církví a náboženských společností.

Dle vyhodnocení dotazníku je s poskytováním humanitární pomoci příslušníkům vybraných církví a náboženských společností obeznámena jen určitá část dotazovaných subjektů a jejich pracovníků.

Jedním z návrhů a doporučení je zavedení pravidelných školení příslušníků složek IZS, AČR, veřejné správy a všem, kteří se podílí na poskytování humanitární pomoci. Tato školení by mohla být prováděna jako vstupní školení pro nové pracovníky. Nadále by měla být školení prováděna minimálně 1x za 2 roky, aby pracovníci měli přehled o dané problematice, mohli se připravit na změny, které mohou nastat atd. Tím by se zvýšilo povědomí těchto pracovníků o specifických skupinách lidí, které vyžadují určité odlišnosti při poskytování pomoci.

Publikování odborného časopisu, zaměřeného na příslušníky vybraných církví a náboženských společností, u kterých lze předpokládat specifický přístup při poskytování humanitární pomoci.

Zvýšení motivace – odměny a bonusy v podobě finančních prostředků, darů, poukázek atd. pro členy „speciálního záchranného týmu“.

V poslední řadě bych zmínila důležitou věc, kterou je dorozumívání a komunikace mezi pracovníky a lidmi v nouzi. Doporučením je mít v každém záchranném týmu minimálně jednoho stálého tlumočnicka, který ovládá alespoň dva specifické jazyky (např. arabština, hindština, ...), dále připravený seznam tlumočnicků, kteří by mohli být v případě potřeby okamžitě vysláni do zasažených oblastí.

ZÁVĚR

V bakalářské práci na téma „Humanitární pomoc a její vybrané aspekty“ jsem se zabývala především humanitární pomocí poskytovanou příslušníkům vybraných církví a náboženských společností, včetně obecného náhledu na problematiku humanitární pomoci.

Cílem této práce bylo analyzovat připravenost IZS ČR a ostatních subjektů poskytnout humanitární pomoc výše zmíněným skupinám osob formou dotazníkového šetření, zhodnotit jak je tato pomoc dodržována a navrhnout nová opatření.

Poskytování humanitární pomoci je jedním z významných opatření ochrany obyvatelstva v případě vzniku mimořádné události nebo krizové situace a řešení jejich následků. Aby byla účinná a prospěšná, je nutné při jejich poskytování přistupovat nestranně k určitým osobám a skupinám osob s určitými specifiky a odlišnostmi – lidská rasa, etnická skupina, příslušnost k vybraným církvím a náboženským společnostem, ...

Těchto odlišností a rozdílů by si měli všimnout nejen přímí poskytovatelé pomoci, ale i záchranáři, kteří pomáhají jako první v případě zranění. Jedná se o otázku vztahů, vzdělání, inteligence, tolerance a profesionality, kterou by každý měl zvážit při poskytování pomoci.

Existuje mnoho odborné literatury, která informuje pracovníky, jak mají postupovat při pomoci jiným národnostním menšinám, aby se vyvarovali hrubé chybě z nevědomí, co je správné a nesprávné v jejich náboženství.

Dle výsledků dotazníkového šetření ale tyto zásady, principy, přístupy a chování nejsou tak časté a vyskytují se jen v ojedinělých případech. Nejen že by měly příslušné orgány a složky mít o vybraných odlišnostech přehled, ale hlavně by měly být dodržovány. Ve většině případů se přehlíží a neřeší. Je pochopitelné, že při humanitární pomoci záleží především na poskytnutí bezodkladných úkonů a potřeb, ale na tyto věci by se zapomínat nemělo. A vůbec ne je přehlížet. Poskytovatelé by si měli být vědomi výše uvedených odlišností a měli by být připraveni je akceptovat v případě potřeby.

Proto je potřeba brát na tyto specifika větší ohled a více se danému tématu věnovat. Nebylo by od věci provádět pravidelná školení připravující pracovníky na odlišnosti výše zmíněných skupin osob. Povědomost a připravenost poskytovatelů humanitární pomoci, jako jsou základní složky IZS, společně s AČR a humanitárními organizacemi by se mohla

zvýšit díky společným taktickým cvičením, která by je v praxi připravila na možné setkání s příslušníky vybraných církví a náboženských společností a jejich specifiky.

Nelze se připravit na všechny možnosti skýtající pomoc příslušníkům daného vyznání, ale zaručeně by to zvýšilo povědomí, které je nyní na základě zjištěných informací v ČR na velmi nízké úrovni nebo se v daných situacích přehlíží.

Povědomí by se mohlo zvýšit díky publikování odborných časopisů či informativních brožur zaměřených na specifické přístupy při poskytování humanitární pomoci příslušníkům vybraných církví a náboženských společností. Daná problematika by mohla být zároveň zařazena do odborné literatury nebo učebních osnov.

Jde o snahu rozšířit získané zkušenosti a poznatky mezi organizace, složky IZS a instituce, které poskytují pomoc lidem v nouzi.

Vlastním přínosem práce v oblasti ochrany obyvatelstva je sumarizace odlišností příslušníků vybraných církví a náboženských společností a návrh na zkvalitnění IZS ČR a ostatních subjektů, které se zapojují do oblasti poskytování humanitární pomoci.

Díky zpracování bakalářské práce jsem se obeznámila s teorií dané problematiky, která je velmi rozsáhlá. Tato práce může sloužit jako podnět k dalšímu rozvoji a zkoumání této problematiky, proto bych se jí chtěla věnovat i nadále.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] KORECKI, Zbyšek a Monika CABICAROVÁ. *Logistika v humanitární operaci*. Brno: Univerzita obrany, 2014. ISBN 978-80-7231-986-2.
- [2] *Humanitární charita a Minimální standardy pro humanitární pomoc: projekt Sphere*. Praha: Portál, c2003. ISBN 80-7178-865-1.
- [3] Rozvojová spolupráce. *Rozvojovka* [online]. Praha, 2008 [cit. 2019-01-02]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/rozvojova-spoluprace>
- [4] NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 1257/96 ze dne 20. června 1996 o humanitární pomoci. In: . Lucemburk: Úřední věstník Evropské unie, 1996, L 163/1. Dostupné také z: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f9cfbf71-f3a8-434f-b310-4d2e8b15bf65/language-cs>
- [5] Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů*. ročník 2000, 73, s. 3461-3474.
- [6] Zákon č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů*. ročník 2010, 53, s. 1963-1966.
- [7] Nařízení vlády 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva. In: *Sbírka zákonů*. ročník 2000, 132, s. 7212-7213.
- [8] KORECKI, Zbyšek, Monika CABICAROVÁ, Petr ROŽŇÁK a Samuel Antwi DARKWAH. *Distribuce humanitární pomoci a udržitelnost subjektů v humanitární operaci*. Ostrava: Key Publishing, 2015. Monografie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-244-0.
- [9] MACHOVÁ, Blanka. *Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce v hodinách matematiky* [online]. 2. vydání. Praha: Charita České republiky, 2014 [cit. 2019-01-02]. Dostupné z: <https://www.globalnirozvojovevzdelavani.cz/category/?download=99>
- [10] KOMÍNKOVÁ, Lucie. *Omezení při přijímání humanitární pomoci na základě vyznání* [online]. Ostrava, 2015 [cit. 2019-01-02]. Dostupné z: https://dspace.vsb.cz/bitstream/handle/10084/109913/KOM0015_FBI_N3908_3908T007_2015.pdf?sequence=1&isAllowed=n. Diplomová práce. Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, Fakulta bezpečnostního inženýrství - Katedra ochrany obyvatelstva. Vedoucí práce Doc. Ing. Marek Smetana, Ph.D.

- [11] SMETANA, Marek. *Humanitární pomoc při zvládnání rozsáhlých mimořádných událostí*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-138-5.
- [12] JUKL, Marek. *Ženevské úmluvy a dodatkové protokoly* [online]. 2. vydání. Praha, 2005 [cit. 2019-01-02]. ISBN 80-254-1792-1. Dostupné z: <https://www.cervenkykriz.eu/cz/mhp/konvence.htm>
- [13] PAZDERKA, Josef. *Evropská unie a humanitární pomoc* [online]. Člověk v tísni [cit. 2019 01 02]. Dostupné z: https://www.varianty.cz/download/docs/110_euromodel-evropska-unie-a-humanita-rni-pomoc.pdf
- [14] SLÁDKOVÁ, Zuzana, Katarína ŠRÁMKOVÁ. *Humanitární pomoc České republiky: Deset let z pohledu nevládních neziskových organizací* [online]. FoRS – České fórum pro rozvojovou spolupráci. Praha: Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta, katedra politologie, 2013 [cit. 2019-01-02]. Dostupné z: <http://www.fors.cz/wp-content/uploads/2014/01/Humanitarni-pomoc-CR.pdf>
- [15] *Operační strategie humanitární pomoci ČR na rok 2019* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2018 [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/file/2781006/_1_StrategieHP2018.pdf
- [16] *Operační strategie humanitární pomoci ČR na rok 2018* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2017 [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/file/2781006/_1_StrategieHP2018.pdf
- [17] *Principles and Good Practice of Humanitarian Donorship* [online]. Stockholm, 2003 [cit. 2019-01-02]. Dostupné z: <https://www.ghdinitiative.org/ghd/gns/principles-good-practice-of-ghd/principles-good-practice-ghd.html>
- [18] *OCHA on Message: Humanitarian Principles* [online]. 2017 [cit. 2019-01-02]. Dostupné z: https://www.unocha.org/sites/unocha/files/OOM_humanitarianprinciples_eng_28Feb2017_0.pdf
- [19] ZAORALOVÁ, Nicole. Humanitární pomoc, to není jen pomoc materiální nebo finanční. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 4.10.2012 [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/humanitarni-pomoc-to-neni-jen-pomoc-materialni-nebo-financni.aspx>
- [20] Zákon č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů (zákon o veřejných sbírkách). In: *Sbírka zákonů*. ročník 2001, 47, s. 3014-3021.
- [21] PRINCOVÁ, Květoslava. *Dvojí riziko v humanitární pomoci*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-4270-9.

- [22] Všeobecná deklaráce o dobrovolnictví. *Dobrovolník.cz* [online]. Praha: HESTIA - Centrum pro dobrovolnictví, z. ú., 2016 [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20160328110535/http://www.dobrovolnik.cz/oblasti-dobrovolnictvi/vseobecna-deklarace-o-dobrovolnictvi/>
- [23] MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2.
- [24] DOPITOVÁ, Michaela. *Postavení dobrovolníka v rámci organizované formy dobrovolnictví a jeho přínos do vztahu s klientem*. [online]. Praha, 2013 [cit. 2019-04-23]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/130111412>. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta - Katedra sociální práce. Vedoucí práce PhDr. Jaroslava Šťastná, Ph.D.
- [25] JÍLEK, Petr J. *Spiritualita humanitární pomoci*. Praha: Triton, 2016. ISBN 978-80-7553-021-9.
- [26] Základní přehled humanitární pomoci. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. Praha, 21.5.2010 [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/humanitarni_pomoc/prirucka_WFP_pro_nevladni_organizace/zakladni_prehled_humanitarni_pomoci.html
- [27] KANTOŘÍKOVÁ, Petra. *Humanitární a rozvojová pomoc evropské unie nečlenskými státy* [online]. Plzeň, 2014 [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: <https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/13732/1/Humanitarni%20a%20rozvojova%20pomoc%20EU%20neclenskym%20statum.pdf>. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta právnická.
- [28] GÜRKAN, Markéta. *Nadace Švýcarská solidarita – způsob financování humanitární pomoci* [online]. Olomouc, 2016 [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: https://theses.cz/id/d27y6m/Nadace_vcarsk_Solidarita-způsob_financovni_humanitarni_pomoci.pdf. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta.
- [29] *Global humanitarian assistance report 2018* [online]. UK: Development Initiatives, 2018 [cit. 2019-01-05]. ISBN 978-0-9926821-9-4. Dostupné z: <http://devinit.org/wp-content/uploads/2018/06/GHA-Report-2018.pdf>
- [30] HANZLÍKOVÁ, Eva. *Efektivita humanitární pomoci České republiky do zahraničí, komparace metod, zkušeností a přístupů* [online]. Kladno, 2016 [cit. 2019 01 05]. Dostupné z: <https://dspace.cvut.cz/bitstream/handle/10467/67521/FBMI-DP-2016-Hanzlikova-Eva-prace.pdf?sequence=-1>. Diplomová práce. ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE, Fakulta biomedicínského inženýrství - Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva.

- [31] Informaci o realizaci zahraniční rozvojové spolupráce a humanitární pomoci ČR 2017. In: *Informaci o realizaci zahraniční rozvojové spolupráce a humanitární pomoci ČR* [online]. Vláda ČR, 2018, s. 27 [cit. 2019-01-05].
- [32] *Humanitární pomoc (pomoc krizová) zahrnuje aktivity, které představují bezprostřední reakci na humanitární krizi* [online]. In: . [cit. 2018-12-17]. Dostupné z: https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=65432
- [33] Usnesení vlády ze dne 31. března 2004 č. 302, o Zásadách zahraniční rozvojové spolupráce po vstupu České republiky do Evropské unie v platném znění.
- [34] VRÁTNÁ, Pavla. *Právní formy nestátních neziskových organizací* [online]. České Budějovice, 2016 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: https://theses.cz/id/ntdmcr/DP_Vrtn_.pdf. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta - Katedra práva. Vedoucí práce Ing. Martina Krásnická.
- [35] Armáda České republiky a participace na poskytování humanitární pomoci. *Vojenské rozhledy* [online]. Univerzita obrany, 2018, (3), 52-66 [cit. 2019 01 05]. ISSN 2336 2995. Dostupné z: <http://vojenskerozhledy.cz/kategorie/armada-ceske-republiky-a-participace-na-poskytovani-humanitarni-pomoci>
- [36] Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: *Sbírka zákonů*. ročník 2012, 34, s. 1370-1482.
- [37] Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů*. ročník 2012, 33, s. 1026-1365.
- [38] KÁBELOVÁ, Andrea. Charitativní organizace registrované v ČR. *Czech.cz* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 26.4.2011 [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: <http://www.czech.cz/cz/Zivot-a-prace/Jak-to-v-CR-funguje/Pravo/Charitativni-organizace-registrovane-v-CR>
- [39] Zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech). In: *Sbírka zákonů*. ročník 2002, 2, s. 83-95.
- [40] HAMPLOVÁ, Dana. *Náboženství a nadpřirozeno ve společnosti: mezinárodní srovnání na základě empirického výzkumu ISSP (International Social Survey Programme)*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2000. Sociological papers. ISBN 80-85950-79-0.
- [41] *NÁBOŽENSKÁ VÍRA OBYVATEL PODLE VÝSLEDKŮ SČÍTÁNÍ LIDU* [online]. Praha: Český statistický úřad - Odbor statistiky obyvatelstva, 2014 [cit. 2018-11-23]. Dostupné z: [https://www.czso.cz/csu/czso/publikace o scitani?p_p_id=RSKapEx tPort-let_WAR_rskap&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_i](https://www.czso.cz/csu/czso/publikace%20o%20scitani?p_p_id=RSKapEx tPort-let_WAR_rskap&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_i)

d=column-

1&p_p_col_count=3&p_p_col_pos=1&_RSKapExtPortlet_WAR_rskap_facesView
IdRender=%2Fviews%2FProduktyVerejneText.xhtml

- [42] Náboženské vyznání obyvatelstva České republiky. *Český statistický úřad* [online]. Praha, 2003, 30.06.2003 [cit. 2019 01 01]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/nabozenske_vyznani_obyvatelstva_ceske_republiky_23_12_04
- [43] Věřících hlásících se k církvím výrazně ubylo. *Český statistický úřad* [online]. Praha, 2014, 20.12.2014 [cit. 2019 01 01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/0b005170c8>
- [44] KYSELÁK, Jan. *Humanitární pomoc: studijní text*. Brno: Univerzita obrany, 2013. ISBN 978-80-7231-937-4.
- [45] MRÁZIKOVÁ, Jana. *Zásady a principy poskytovania humanitárnej pomoci*. In Sborník příspěvků ze 17. mezinárodní vědecké konference Riešenie krízových situácií v špecifickom prostredí. Žilina: Fakulta speciálneho inžinierstva, Žilinská univerzita v Žiline, 2012, s. 425-429. ISBN 978-80-554-0537-7.
- [46] ALLAN, John, Myrtle LANGLEY a John BUTTERWORTH. *Víry a vyznání: náboženství, sekty, paranormální jevy*. Bratislava: Slovart, 1993. ISBN 80-7145-011-1.
- [47] VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-798-1.
- [48] *Federace židovských obcí V ČR* [online]. 2010 [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.fzo.cz/>
- [49] NOSEK, Bedřich a Pavla DAMOHORSKÁ. *Židovské tradice a zvyky*. V Praze: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1518-9.
- [50] PROCHÁZKA, Zdeněk. *Humanitární pomoc v české republice* [online]. III. aktualizované vydání. Praha: Ministerstvo vnitra generální ředitelství Hasičského sboru ČR, 2006 [cit. 2019 01 24]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/soubor/humanitarni-pdf-54.aspx>.
- [51] *I12: odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva*. Praha: MV-generální ředitelství HZS ČR. ISSN 1213-7057.
- [52] JELÍNKOVÁ, Elizeus. Profil věřícího Žida v České republice. *Hospodářská a kulturní studia (HKS)* [online]. Praha: Hospodářská a kulturní studia, Provozně ekonomická fakulta - Česká zemědělská univerzita, 2015 [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <http://www.hks.re/wiki/doku.php?id=zs2015:zide>
- [53] ZÁBOJNÍKOVÁ, Jana. *Specifika ošetrovateľskej péče o pacienta židovského vyznání* [online]. Pardubice, 2012 [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.fzo.cz/>

- ps://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/48615/ZABOJNIKOVAJ_SpecifikaOsetrovatelske_KC_2012.pdf?sequence=3&isAllowed=y. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice - Fakulta zdravotnických studií. Vedoucí práce PhDr. Kateřina Čermáková.
- [54] MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Praha: Dingir, 2016. ISBN 978-80-86779-42-3.
- [55] Muslimové a stravovací návyky islámu. *Hospodářská a kulturní studia (HKS)* [online]. Praha: Provozně ekonomická fakulta - Česká zemědělská univerzita v Praze, 14. 03. 2017 [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <http://www.hks.re/wiki/doku.php?id=ls2016:islam2>
- [56] Etické aspekty a specifika ošetrovatelské starostlivosti u pacienta muslimského vyznání. *Česká onkologická společnost České lékařské společnosti J. E. Purkyně: Lékař a multidisciplinární tým* [online]. Praha, 26.2.2014 [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://www.linkos.cz/lekar-a-multidisciplinari-tym/kongresy/po-kongresu/databaze-tuzemskych-onkologickych-konferencnich-abstrakt/eticke-aspekty-a-specifika-osevrotavelske-starostlivosti-u-pacienta-muslimskeho/>
- [57] HOWLEY, Adrienne. *Nahý Buddha: jednoduché vysvětlení "nového" starého náboženství*. Praha: Talpress, 2001. ISBN 80-7197-183-9.
- [58] KOUBKOVÁ, Hana. *Nemoc z pohledu vybraných světových náboženství* [online]. Praha, 2015 [cit. 2019-03-08]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/120188105>. Diplomová práce. UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE: KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA - Katedra pastoraálních oborů a právních věd. Vedoucí práce MUDr. Mgr. Ludmila Bartůšková.
- [59] Jak vypadají pohřební obřady různých kultur?. *Protišedi* [online]. Praha, 13.1.2016 [cit. 2019-03-08]. Dostupné z: <http://archiv.protisedi.cz/article/jak-vypadaji-pohrebni-obrady-ruznych-kultur>
- [60] Who are the Jehovah's Witnesses? 5 things you should know. *Christian today* [online]. London, Fri 21 Apr 2017 [cit. 2019-02-02]. Dostupné z: <https://www.christiantoday.com/article/who-are-the-jehovahs-witnesses-5-things-you-should-know/107724.htm>
- [61] BRAUNOVÁ, Alexandra. *Ošetrovatelský přístup k Jehovovým svědkům na ošetrovacích jednotkách*[online]. České Budějovice, 2009 [cit. 2019-02-02]. Dostupné z: https://theses.cz/id/sbhg8l/downloadPraceContent_adipIdno_13054. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích - Zdravotně sociální fakulta. Vedoucí práce Doc. PhDr. Gabriela Sedláková Ph.D.
- [62] JANDOVÁ, Andrea, Kristýna KOCIÁNOVÁ a Nikola MAULEOVÁ. Jsem svědek Jehovův. Jak a čím se liším od ostatních?. *Hospodářská a kulturní studia* [online]. Provozně ekonomická fakulta Česká zemědělská univerzita, 2017

- [cit. 2019 02 02]. Dostupné z: http://hks.re/wiki/doku.php?id=zs2016:jsem_jehovista._jak_a_cim_se_lisim_od_ostatnich
- [63] COWAN, Douglas E. a David G. BROMLEY, VOJTÍŠEK, Zdeněk, ed. *Sekty a nová náboženství*. Přeložil Jan AUSKÝ. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3163-6.
- [64] Kdo jsou mormoni?. *Věřím v Krista* [online]. 2016 [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://verimvkrista.cz/mormoni/kdo-jsou-mormoni/>
- [65] Základní body víry – proč se mormoni odlišují od jiných a v čem?. *Církev Ježíše Krista Svatých Posledních dnů* [online]. 2012 [cit. 2019-02-09]. Dostupné z: <https://www.zpravy-mormon.cz/clanek/zakladni-body-viry>
- [66] Zdravotní návyky. *Církev Ježíše Krista Svatých Posledních dnů* [online]. 2012 [cit. 2019-02-09]. Dostupné z: <https://www.zpravy-mormon.cz/clanek/zdravotni-navyky>
- [67] ŠLOSAROVÁ, Petra. *PŘÍPADOVÁ STUDIE KOMUNITY HNUTÍ HARÉ KRŠNA V MĚSTEČKU U BENEŠOVA* [online]. Praha, 2008 [cit. 2019-01-25]. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/16052/BPTX_2007_1_11210_ASZK00306_129736_0_37439.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, filozofická fakulta - katedra sociologie. Vedoucí práce PhDr. Jana Duffková, CSc.
- [68] Vegetariánství. *Hnutí Hare Krišna Česká republika: Mezinárodní společnost pro vědomí Krišny* [online]. [cit. 2019-01-25]. Dostupné z: <http://www.harekrsna.cz/filosofie/vegetarianstvi/vegetarianstvi>
- [69] *Sri Chinmoy* [online]. [cit. 2019-03-09]. Dostupné z: <https://cz.srichinmoy.org/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AČR	Armáda České republiky
ADRA	Adventist Development and Relief Agency
COHAFA	The Council Working Party on Humanitarian Aid and Food Aid (Pracovní skupina pro humanitární pomoc a potravinovou pomoc)
ČR	Česká republika
ECHO	European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations (Generální ředitelství pro humanitární pomoc a civilní ochranu)
EU	Evropská unie (European Union)
FO	Fyzická osoba
GHD	Principles and Good Practice of Humanitarian-Donorship (Deklarace dobrého humanitárního dárcovství)
GŘ HZS ČR	Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky
GŠ AČR	Generální štáb Armády České republiky
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
INSARAG	International Search and Rescue Advisory Group (Mezinárodní poradní skupina pro vyhledávání a záchranu)
IRS	Integrated Rescue System (Integrovaný záchranný systém)
IZS	Integrovaný záchranný systém
MHP	Mezinárodní humanitární právo
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky
MZV ČR	Ministerstvo zahraničních věcí České republiky
OPIS	Operační a informační středisko
ORP	Obec s rozšířenou působností
OSN	Organizace spojených národů (United Nations)

PČR	Policie České republiky
pFO	Podnikající fyzická osoba
PO	Právnícká osoba
SMS	Short message service (Služba krátkých textových zpráv)
UNOCHA	United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (Úřad (OSN) pro koordinaci humanitárních záležitostí)
USA	United States of America (Spojené státy americké)
ZZS ČR	Zdravotnická záchranná služba České republiky

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Struktura orgánů státní správy a samosprávy	24
Tabulka 2: Vývoj vybraných církví v období 1991 - 2011	30
Tabulka 3: Přehled odlišností příslušníků vybraných církví a náboženských společností při poskytování humanitární pomoci.....	47
Tabulka 4: Odpověď na podotázku č. 1	50

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Financování mezinárodní humanitární pomoci (2013-2017).....	22
Graf 2: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání 1991	28
Graf 3: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání 2001	29
Graf 4: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání 2011	29
Graf 5: Vývoj vybraných církví v období 1991-2011	31
Graf 6: Odpověď na otázku č. 1.....	49
Graf 7: Odpověď na otázku č. 2.....	50
Graf 8: Odpověď na otázku č. 3.....	51
Graf 9: Odpověď na otázku č. 4.....	52
Graf 10: Odpověď na otázku č. 5.....	52
Graf 11: Odpověď na otázku č. 6.....	53
Graf 12: Odpověď na otázku č. 7.....	54
Graf 13: Odpověď na otázku č. 8.....	55
Graf 14: Odpověď na otázku č. 9.....	55
Graf 15: Odpověď na otázku č. 10.....	56
Graf 16: Odpověď na podotázku č. 10.....	57
Graf 17: Odpověď na otázku č. 11.....	57

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Koordinátoři sektorů humanitární pomoci

Příloha B: Přehled nejvýznamnějších humanitárních organizací, které působí v ČR

Příloha C: Dotazníkové šetření

PŘÍLOHA A

KOORDINÁTOŘI SEKTORŮ HUMANITÁRNÍ POMOCI

GLOBÁLNÍ SEKTOR	VEDOUcí ORGANIZACE (KOORDINÁTOR)
Zemědělství	Organizace spojených národů pro výživu a zemědělství (FAO)
Správa táborů pro uprchlíky a vnitřně přesídlené osoby	Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR), v případě vojenských konfliktů Mezinárodní organizace pro migraci (IOM), v případě katastrof
Časná obnova	Rozvojový program OSN (UNDP)
Vzdělávání	Dětský fond Organizace spojených národů (UNICEF)
Nouzová přístřeší	Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR), v případě vojenských konfliktů Mezinárodní federace společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce (IFRC), v případě katastrof
Nouzová telekomunikace	Úřad pro koordinaci humanitární pomoci (OCHA) Dětský fond Organizace spojených národů (UNICEF) Světový potravinový program (WFP)
Zdraví	Světová zdravotnická organizace (WHO)
Logistika	Světový potravinový program (WFP)
Výživa	Dětský fond Organizace spojených národů (UNICEF)
Ochrana	Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR), v případě vojenských konfliktů Dětský fond Organizace spojených národů (UNICEF)
Voda, sanitace, hygiena	Dětský fond Organizace spojených národů (UNICEF)

Zdroj [11] s úpravou autorky práce

PŘÍLOHA B

PŘEHLED NEJVÝZNAMNĚJŠÍCH HUMANITÁRNÍCH ORGANIZACÍ, KTERÉ PŮSOBÍ V ČR

Humanitární organizace v ČR	působnost	zřizovatel (právní forma)	druh pomoci
Člověk v tísni, o.p.	mezinárodní úroveň	obecně prospěšná společnost	humanitární pomoc, dlouhodobé rozvojové projekty, dodržování lidských práv
Lékaři bez hranic	mezinárodní úroveň	hnutí (asociace)	zdravotnická pomoc
ADRA, o.p.	mezinárodní úroveň	obecně prospěšná společnost (církvev - Adventisté sedmého dne)	humanitární, sociální a rozvojová pomoc
Charita ČR	ČR, mezinárodní úroveň	církevní právnická osoba (Římskokatolická církev)	humanitární a rozvojová pomoc, zdravotnická a sociální péče
Armáda spásy	mezinárodní úroveň	církev (společenství křesťanů protestantského směru)	humanitární pomoc, sociální služby, zdravotní péče

Diakonie českobratrské církve evangelické	ČR	církevní právnická osoba (Českobratrská církev evangelická)	humanitární pomoc, rozvojová spolupráce, sociální služby
Maltéžská pomoc, o.p.s.	ČR	obecně prospěšná společnost (církvev - Velkopřevorství Suverénního řádu Maltéžských rytířů)	humanitární pomoc, sociální a zdravotnické služby
Český červený kříž	ČR, mezinárodní úroveň	spolek	humanitární, sociální, zdravotní, záchranná pomoc a zdravotně- výchovné služby
Slezská diakonie	ČR (Moravskoslezský kraj)	církevní právnická osoba (Slezská církev evangelická augsburského vyznání)	sociálně-zdravotní pomoc)
Občanské sdružení naděje	ČR	spolek	humanitární pomoc, nouzové ubytování, psychoterapeutická pomoc

Ekumenická rada církví	Církev československá husitská	ČR	„svaz církví a náboženských společností“	Poskytnutí materiální pomoci, potravin, přístřeší, propojit činnost církví v postižené oblasti
	Českobratrská církev evangelická			
	Evangelická církev metodistická			
	Bratrská jednota baptistů			
	Jednota bratrská			
	Církev bratrská			
	Pravoslavná církev v Českých zemích			
	Starokatolická církev			
	Slezská církev evangelická a.v.			
	Evanjelická církev augsburského vyznání v ČR			
	Apoštolská církev v ČR			
	Česká biskupská konference (přidružená církev)			
	Církev Adventistů sedmého dne (pozorovatelé)			
	Federace židovských obcí v ČR (pozorovatelé)			

Zdroj: vlastní, s úpravou autorky práce

PŘÍLOHA C

DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Dotazník k problematice humanitární pomoci poskytované příslušníkům vybraných církví a náboženských společností působících na území České republiky...

Dotazník k problematice humanitární pomoci poskytované příslušníkům vybraných církví a náboženských společností působících na území České republiky

Vážení respondenti,

jmenuji se Terezie Suchánková a jsem studentkou 3. ročníku oboru Ochrana obyvatelstva na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Tímto bych Vás chtěla požádat o vyplnění následujícího dotazníku ke zpracování mé bakalářské práce na téma: Humanitární pomoc a její vybrané aspekty, zaměřenou především na humanitární pomoc poskytovanou příslušníkům vybraných atypických církví a náboženských společností, působících na našem území. Tato pomoc má v některých případech určitá omezení a specifika.

Cílem dotazníkového šetření je posoudit připravenost systému ČR na poskytování humanitární pomoci a při respektování těchto specifíků.

Účast ve výzkumu je zcela dobrovolná a Vaše odpovědi nebudou konkretizovány (zcela anonymní ve výsledné části dotazníku).

Předem děkuji za Váš čas a ochotu.

Terezie Suchánková.

1. Dokážete vypsát církve nebo náboženské společnosti, které působí v našem státě a jejichž příslušníci mohou vyžadovat v některých oblastech poněkud odlišné přístupy při poskytování humanitární pomoci?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ANO
 NE

Pokud jste zatrhlí ANO, pak prosím tyto církve nebo náboženské společnosti vypište.

2. Dokážete k těmto církvím nebo náboženským společnostem přiřadit oblasti, ve kterých mohou jejich příslušníci vyžadovat v rámci poskytování humanitární pomoci specifický přístup?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ANO
 NE

Pokud jste zatrhlí ANO, pak prosím tyto odlišnosti vypište.

3. Dokážete konkretizovat odlišnosti v těchto oblastech?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

ANO

NE

Pokud jste zatrhlí ANO, pak prosím tyto odlišnosti vypište.

4. Domníváte se, že znalost odlišností (specifik) při poskytování humanitární pomoci příslušníkům vybraných církví nebo náboženských společností působících na našem území je důležitá?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

ANO

NE

5. Setkali jste se ve své praxi při poskytování humanitární pomoci s potřebou uplatnit některá specifika v jejím poskytování příslušníkům vybraných církví nebo náboženských společností působících na našem území?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

ANO

NE

Jestliže jste zatrhlí ANO, pak prosím tyto uveďte konkrétní příklad.

6. Bylo vždy vyhověno při poskytnutí humanitární pomoci těmto příslušníkům a jejich specifickým potřebám – požadavkům ve vybraných oblastech?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ANO
 NE

Pokud jste zatrhlí NE, jak se tato situace řešila, a jaká byla odezva ze strany těchto příslušníků?

7. Zaznamenali jste případy nevhodné chování či přístupů v rámci poskytování humanitární pomoci vůči těmto skupinám?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ANO
 NE

Pokud ANO, jak byla tato situace řešena?

8. Probíhají ať již pravidelná či nepravidelná školení, připravující Vaše pracovníky na poskytování humanitární pomoci příslušníkům vybraných církví nebo náboženských společností, kteří vyžadují při jejím realizování specifické přístupy?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ANO
 NE

Pokud jste zatrhlí ANO, jak často, a kdo tato školení realizuje a s jakým obsahem?

9. Zaznamenali jste někdy při poskytnutí humanitární pomoci příslušníkům vybraných církví nebo náboženských společností působících na našem území problémy s bezpečností svých pracovníků (např. rasistické či náboženské konflikty, ...)?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ANO
 NE

Pokud jste zatrhlí ANO, o jakou situaci se jednalo?

10. Máte v organizaci či záchranném týmu členy, kteří mluví specifickými cizími jazyky?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ANO
 NE

Pokud jste zatrhlí ANO, pak prosím o výběr jazyků, kterými mluví, popřípadě doplňte další:

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- arabština
 čínština
 hindština
 maráthština
 Jiná...

11. Jestliže nikdo neovládá žádný z uvedených jazyků, máte připravený seznam tlumočnicků do těchto jazyků, či jak byste tuto potřebu řešili?